

17 oktober 2024

Huisvesting VO- scholen

An aerial photograph of a city and a river. A large yellow arrow points from the left towards the center, where the word 'Beeldvormend' is written in blue text on a white background. The city features residential areas, a large sports field, and a river with a bridge in the distance.

Beeldvormend

Inhoud

1. **Wat kunt u verwachten bij besluitvorming**
2. **Structuurontwerp VO-scholen**
3. **Ruimtelijke verkaveling Van der Palmgebied**
4. **Multifunctionele Accommodatie - advies rapport Synarchis**
5. **Inzicht investeringen - second opinion Deloitte**
6. **Vervolgproces**
7. **Vragen**

An aerial photograph of a city and a river. The city is on the left, with a large stadium and green fields. The river is on the right, with a bridge and buildings. A yellow speech bubble is overlaid on the image, containing the text '01.' and 'Wat kunt u verwachten bij besluitvorming'.

01.

**Wat kunt u
verwachten bij
besluitvorming**

Bij besluitvorming leggen wij het volgende aan u voor

- Investeringskrediet nieuwbouw VO-scholen
  - Structuurontwerpen
  - Incl. bewegingsonderwijs
  - Aanvullende wensen
- Ruimtelijke verkaveling Van der Palmgebied
- Multifunctionele Accommodatie
  - Haalbaarheidsstudie
  - Bandbreedte investeringen

An aerial photograph of a city and a river. The city is densely packed with houses and buildings. A large river flows through the city, with a bridge crossing it. In the foreground, there are green fields and a tennis court. A yellow and white graphic overlay is positioned in the center of the image. The yellow part contains the number '02.' and the white part contains the text 'Structuurontwerpen VO-scholen'.

02.

**Structuur-
ontwerpen
VO-scholen**

CSG De Lage Waard Papendrecht

presentatie gemeenteraad | 17-10-2024

 DelageWaard

Christelijke Scholengemeenschap
voor vmbo, mavo, havo en vwo

ca cl cij bdg architecten

3 PIJLERS VOOR ONZE VISIE

- 1 vertaling onderwijsvisie
- 2 vertaling stedenbouwkundige inpassing
- 3 optimale fasering, onderwijs kan doorgaan

VISIE

“De vwo-afdeling voelt als thuisbasis, volg ik de meeste lessen en heb ik vrienden gemaakt”

“Via de ‘inspiratieroute’ weet ik de weg naar het BWI lokaal te vinden, waar niveaudoorbekend werk met leerlingen van het VMBO”

“In de basisschool kregen mijn vrienden en ik verschillende schooladviezen; iedereen volgt nu op een ander niveau onderwijs. We spelen we nog steeds 1x per week spelen samen in een band op school”

LOCATIE

kansrijke plek waar het landschap met de wijk verbonden wordt

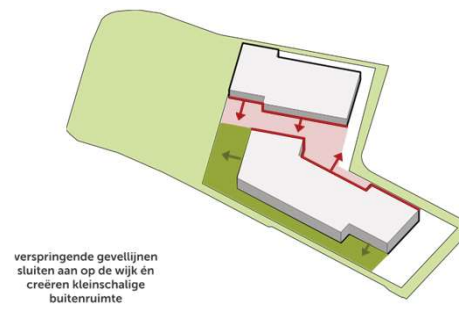
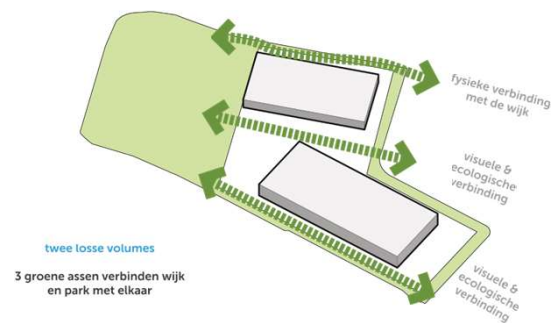
INZETTEN OP
KLEINSCHALIG
KARAKTER

INPASSING STAP 1

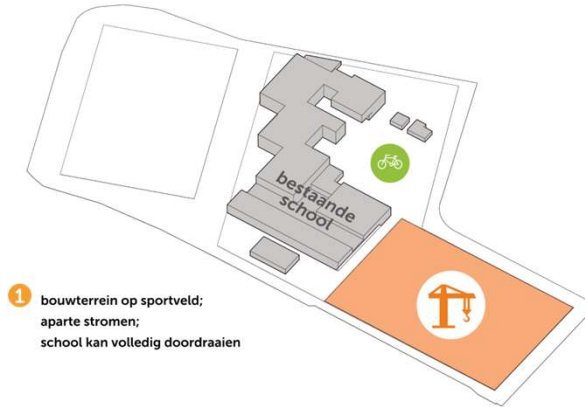
INPASSING STAP 2

INPASSING STAP 3

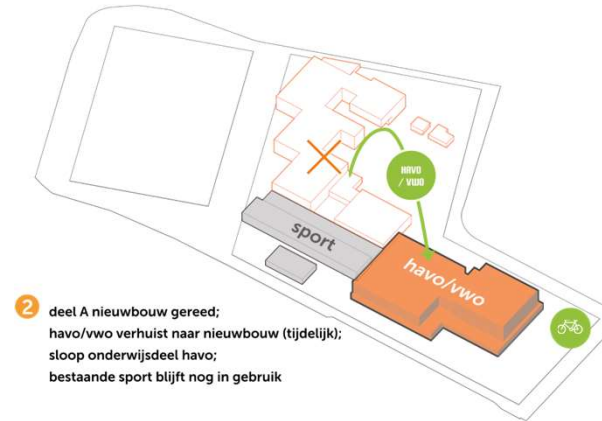

FASERING

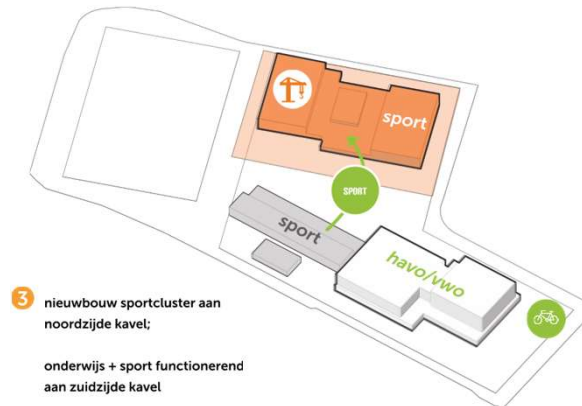
FASERING STAP 1

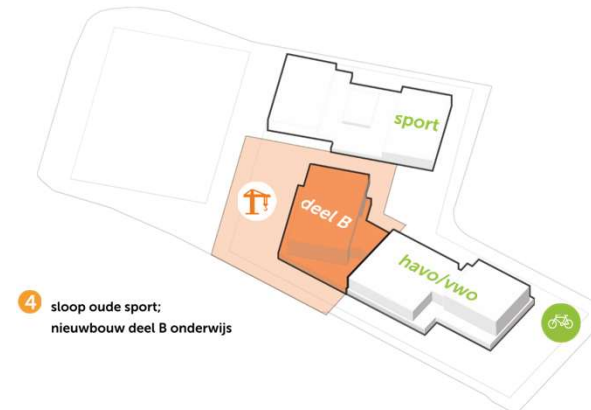
FASERING STAP 2

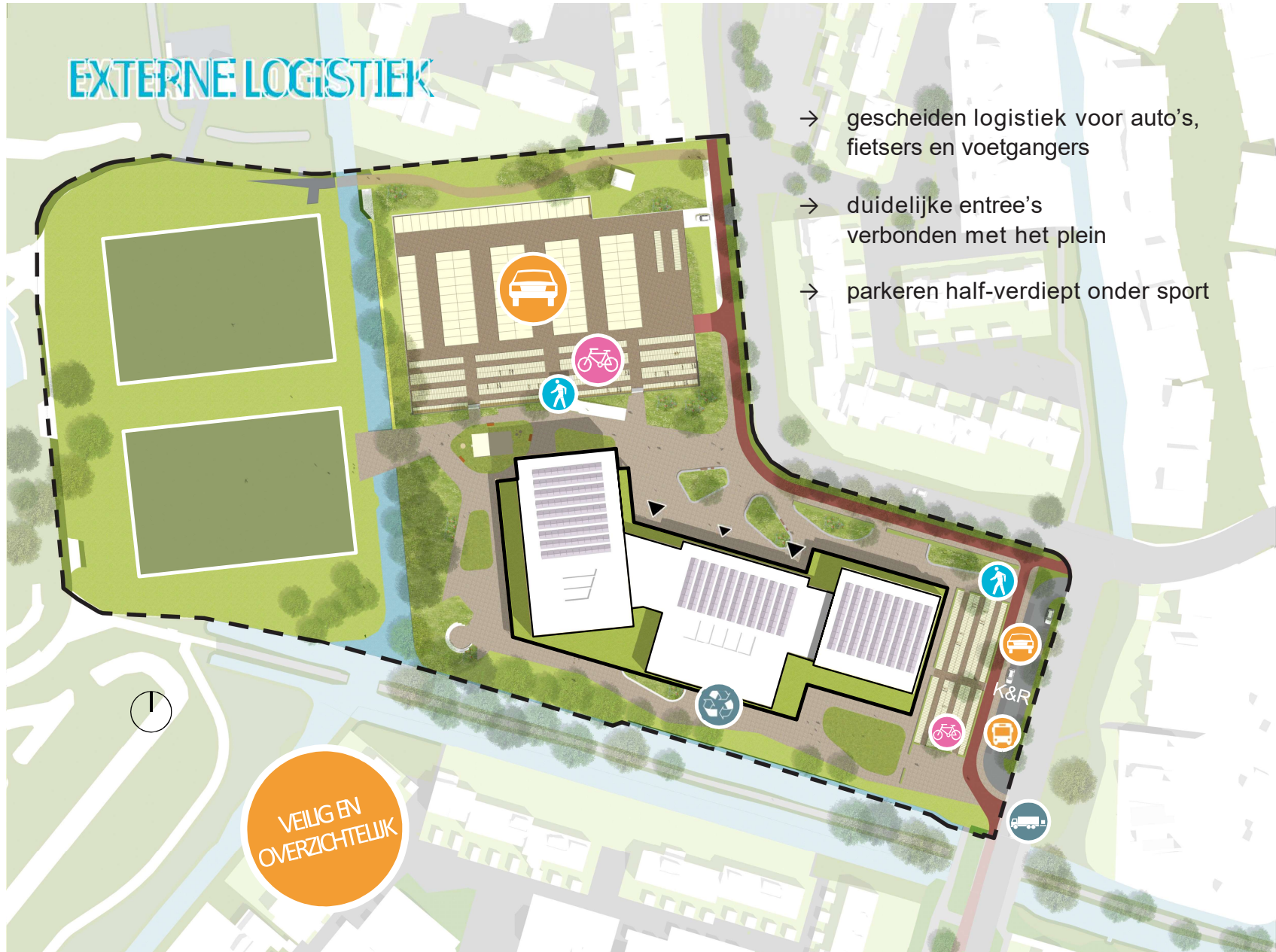
FASERING STAP 3

FASERING STAP 4

EXTERNE LOGISTIEK

- gescheiden logistiek voor auto's, fietsers en voetgangers
- duidelijke entree's verbonden met het plein
- parkeren half-verdiept onder sport

VEILIG EN
OVERZICHTELIJK

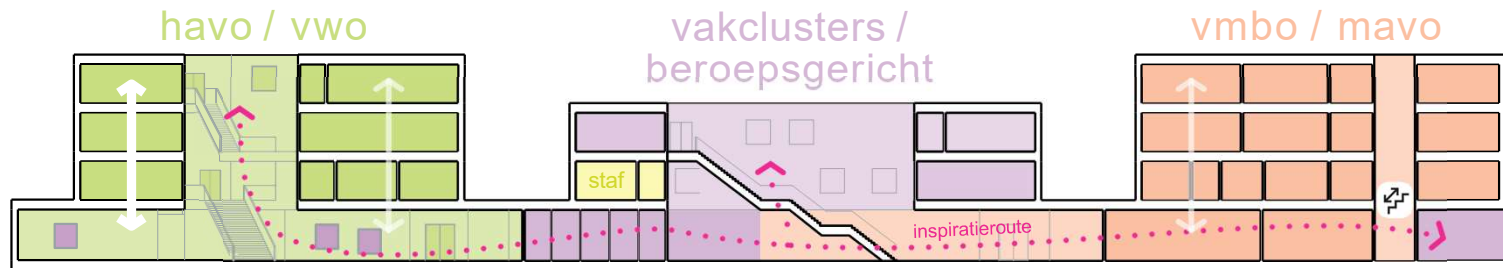
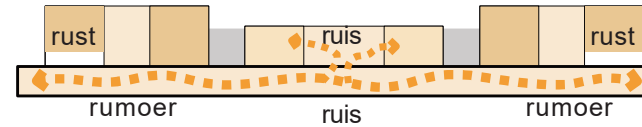
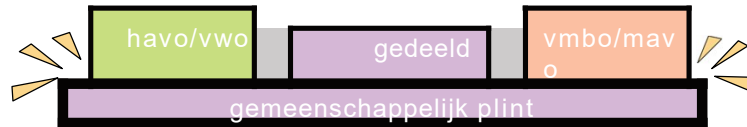
INSPIRERENDE ONDERWIJS OMGEVING OM TROTS OP TE ZIJN

*'De groene omgeving
verbinden met de wijk'*

*'Geleding van het volume
zorgt voor kleinschaligheid'*

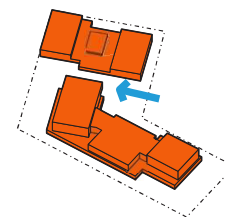
VISIE OP ONDERWIJS

- gemeenschappelijke plint met drie kleinschalige gebouwen erboven
- plint is de etalage van het onderwijs naar buiten
- interne inspiratieroute verbindt de onderwijssdelen aan elkaar én is etalage naar binnen
- eigen herkenbare uitstraling van de leeromgevingen
- logische opbouw van rumoer naar ruis naar rust

INSPIRATIEROUTE
ALS VERBINDING
TUSSEN HERKENBARE
EGEN DOVENEEN

SFEERIMPRESSIE

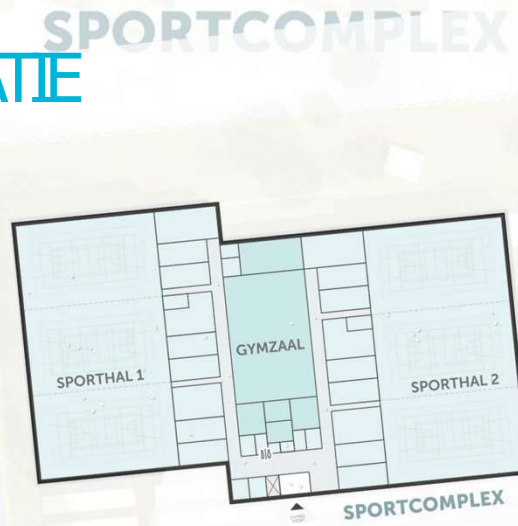

*Visuele en ecologische verbinding
met de Noordhoekse Wiel*

 bdg architecten

IN DE SITUATIE

DE LAGE WAARD

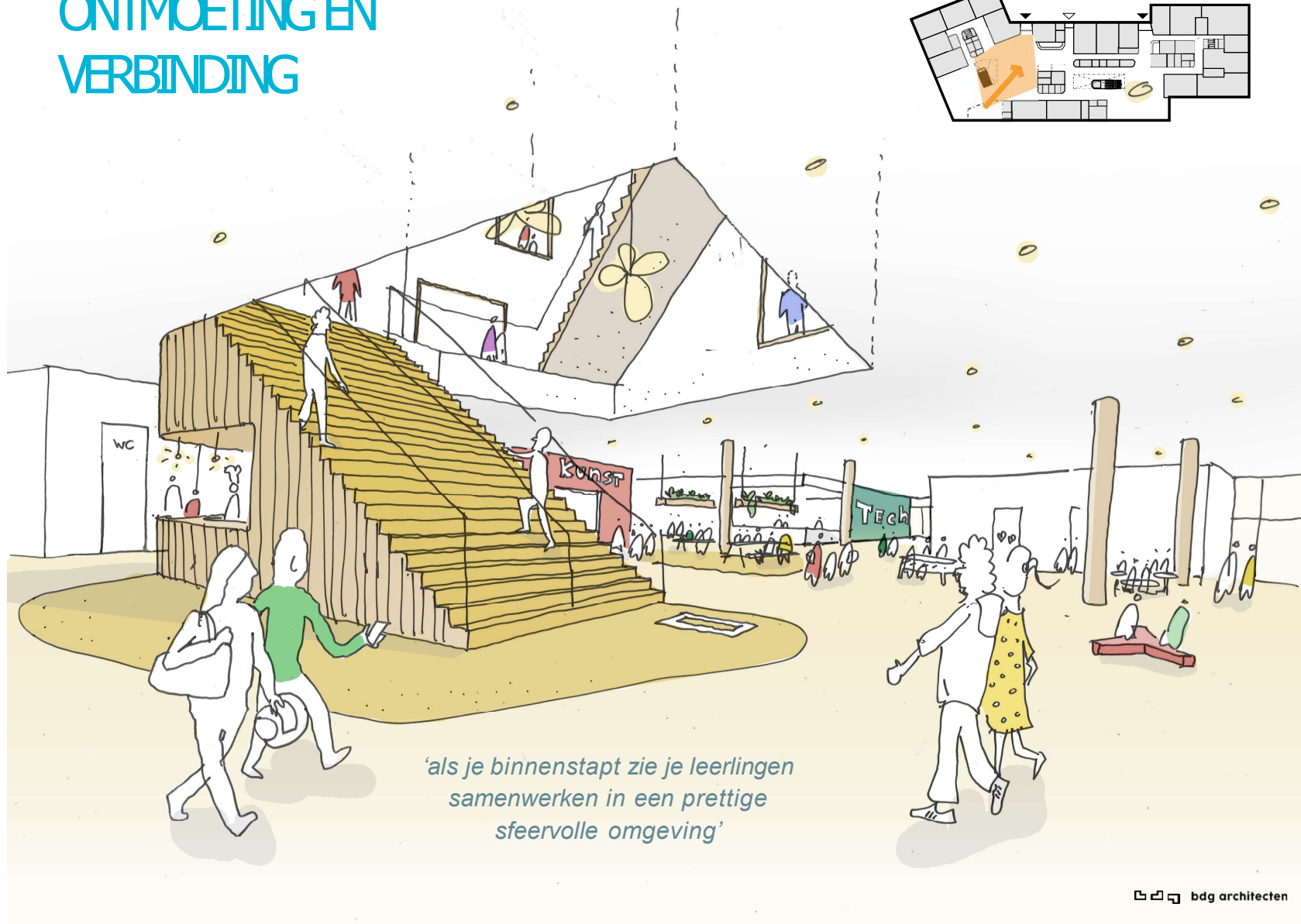
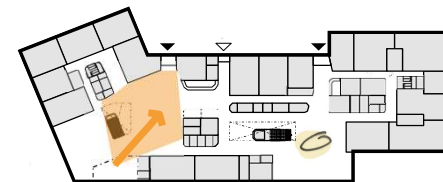
De inspiratieroute

AULA'S ZIJN DIRECT
VERBONDEN MET DE GROENE
BUITENRUIMTE

'Diverse (praktijk)vakken zitten beneden en
etalen zich naar binnen en buiten'

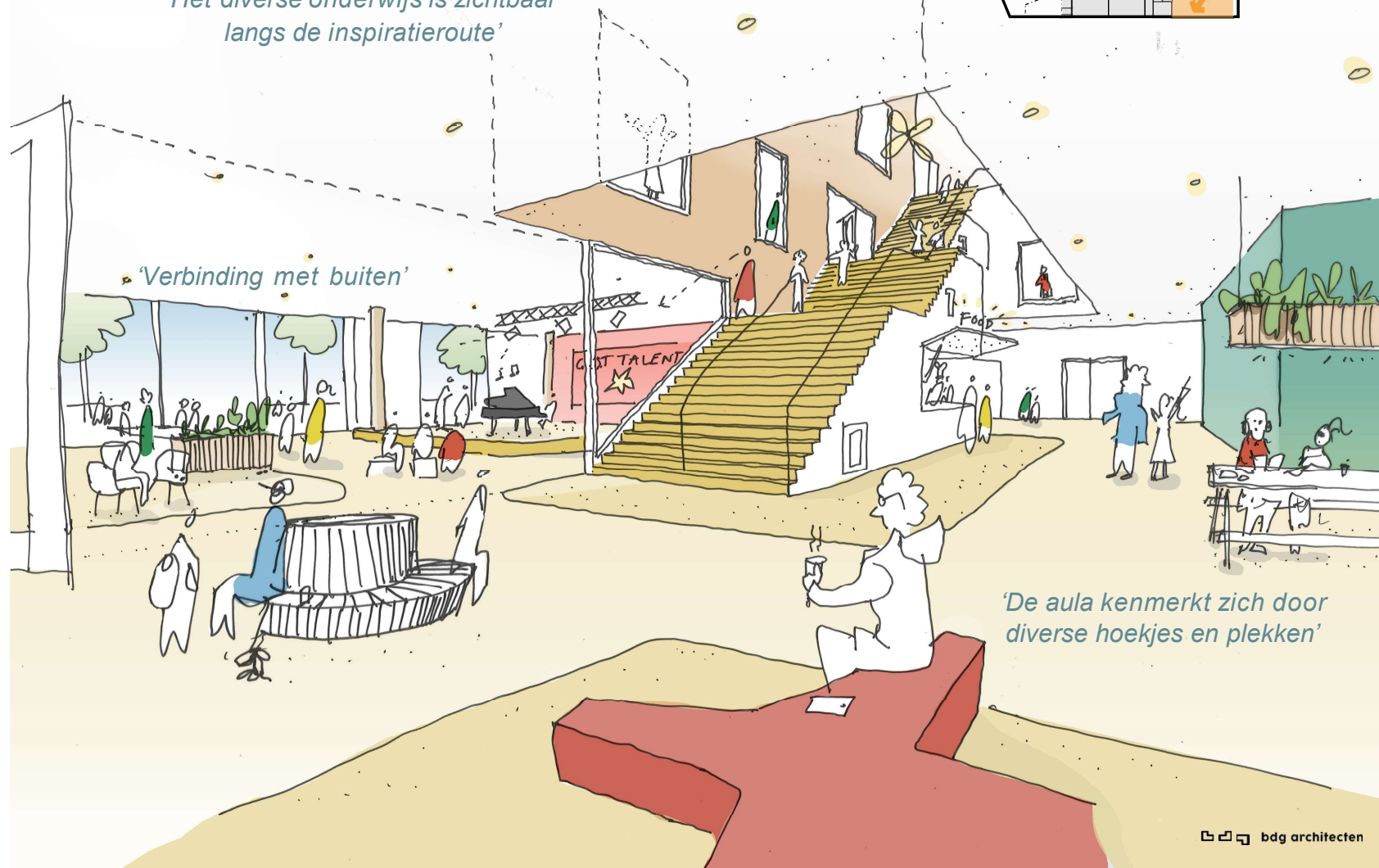
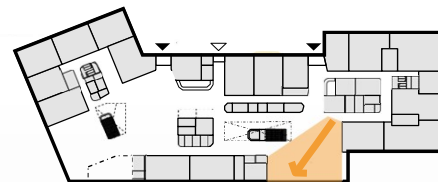
ONTMOETING EN VERBINDING

*'als je binnenstapt zie je leerlingen
samenwerken in een prettige
sfeervolle omgeving'*

ONTMOETING EN VERBINDING

*'Het diverse onderwijs is zichtbaar
langs de inspiratieroute'*

'Verbinding met buiten'

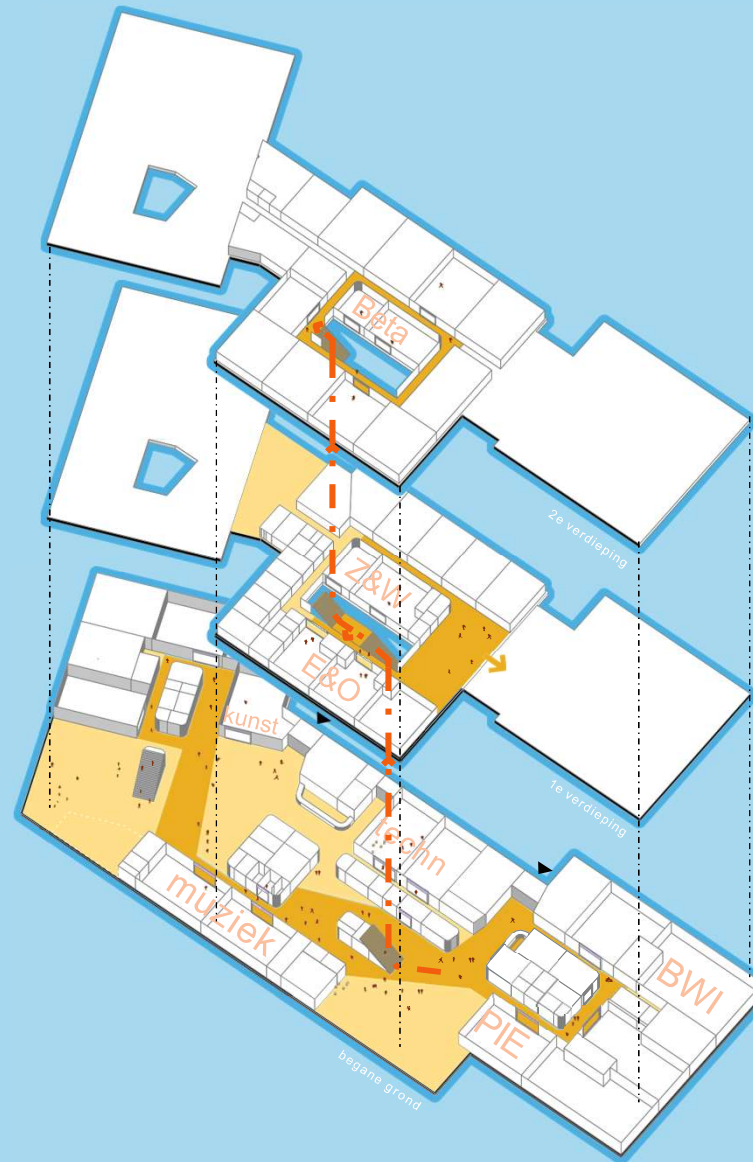
*'De aula kenmerkt zich door
diverse hoekjes en plekken'*

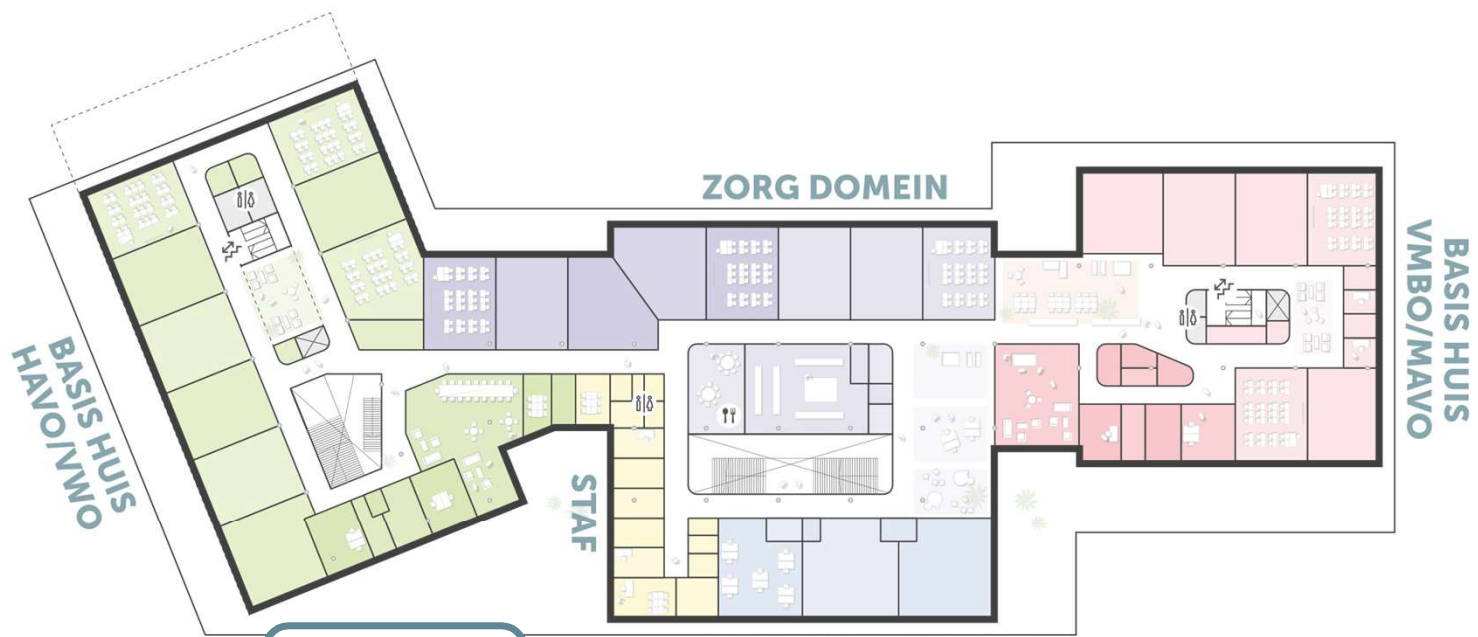
DOORZICHTEN
ZORGEN VOOR
VERBINDING

LASSUS CAMPUS - ZWOLLE

INSPIRATIEROUTE

EERSTE VERDIEPING

Mijn werkplek is dichtbij de leerlingen

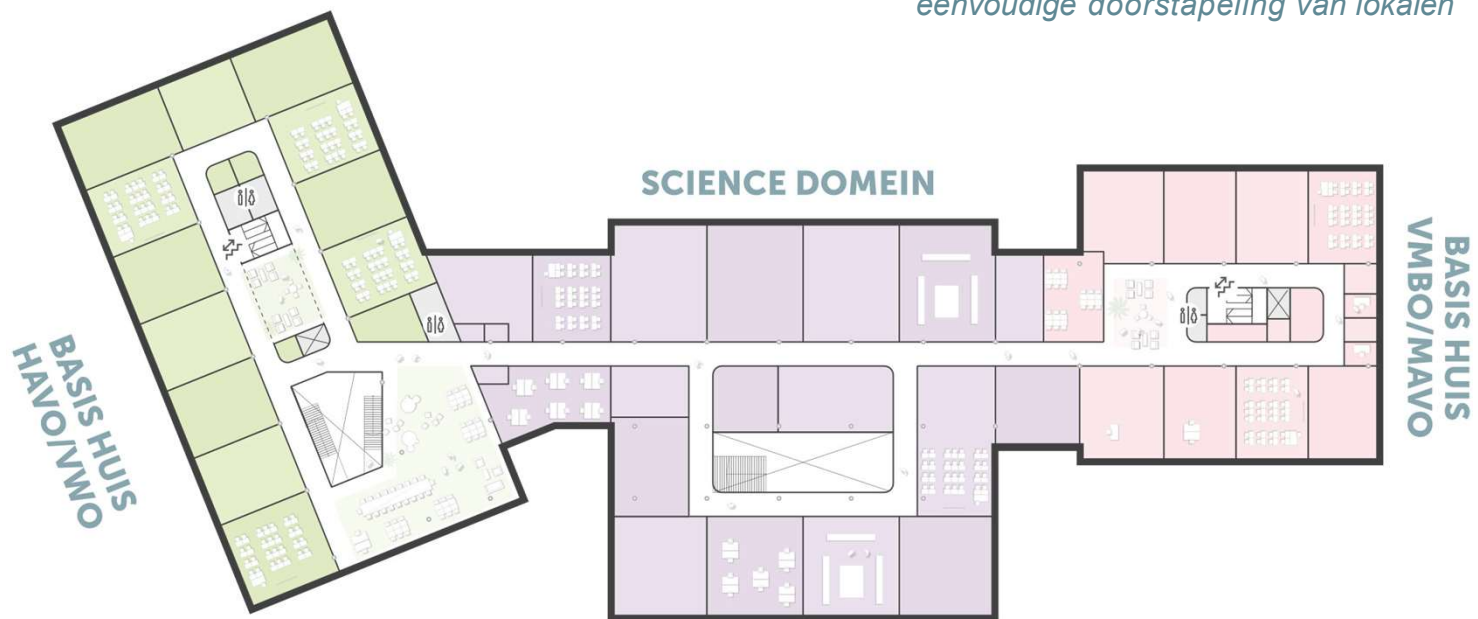
ONTMOETING EN VERBINDING

TWEEDE VERDIEPING

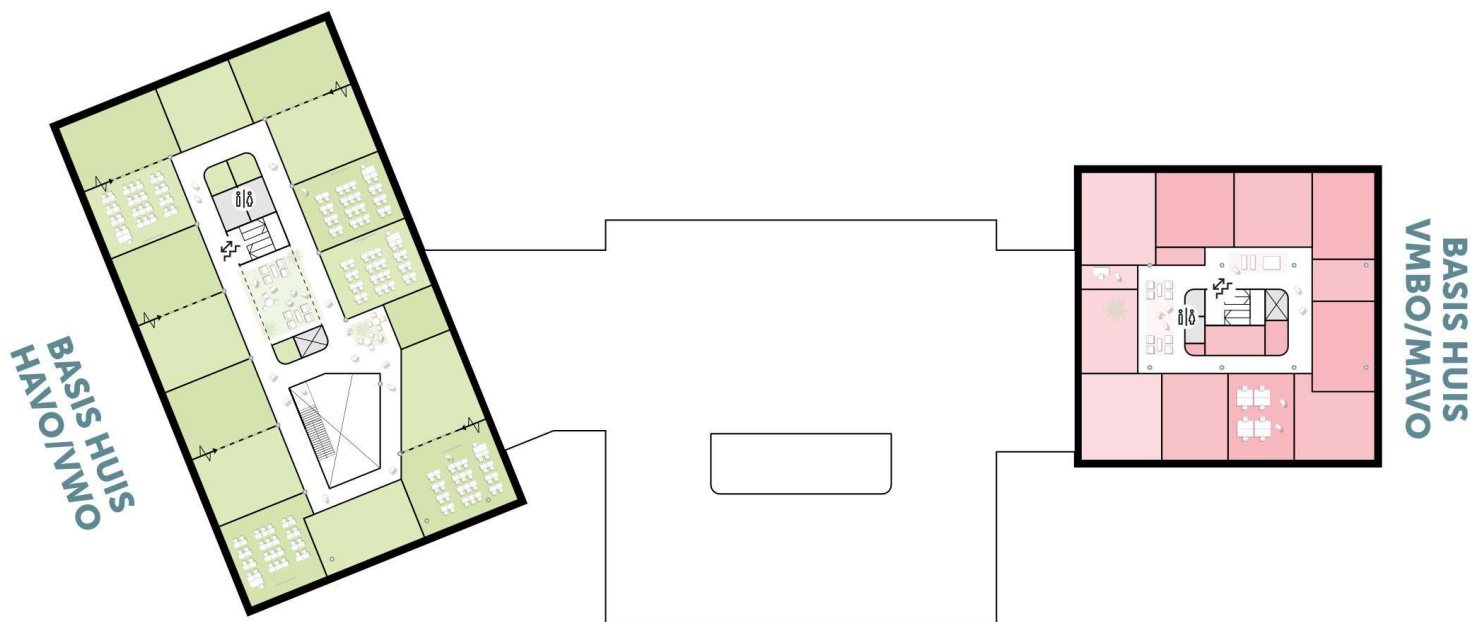
'eenvoudige doorstapeling van lokalen'

De Mediatheek is een fijne plek om rustig te werken

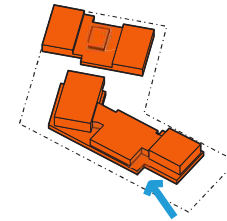
DERDE VERDIEPING

'Tijdens het eindexamen kan het gehele bovenverdieping gebruik worden'

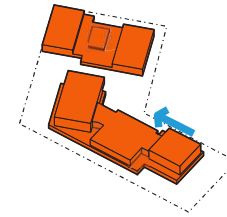
PLEINEN AAN DE GROENE ZIJDE

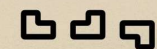
een plek om buiten les te geven en waar leerlingen rustig kunnen pauzeren

TALENT ZICHTBAAR MAKEN

Door het onderwijs te etaleren aan de Vijzellaan

 bdg architecten

 bdg architecten

Leerlingaantal CSG De Lage Waard

Jaar	Vmbo/ mavo	Havo/ vwo	Totaal	Normatieve ruimtebehoefte	Sport	
2023	800	1350	2150	16.146 m2	6	Basis ruimtebehoefte PvE
2024	939	1237	2176	16.586 m2	6,09	Verschuiving naar vmbo/mavo vraagt andere ruimtebehoefte
2024			2058			Prognoses PVG juni 2024
2025-2042			2086-1940			Idem.

Investeringskostenoverzicht CSG De Lage Waard prijspeil 1-1-2024

Onderdeel	Totalen incl. BTW	Toelichting
Stichtingskosten	€ 70.756.037,-	Bouwkosten (onderwijs/sport/terrein), grondkosten, bijkomende kosten, onvoorzien
Locatie specifieke kosten	€ 4.070.270,-	Sloop- en bouwrijp maken terrein, faseringskosten, parkeren
Totaal	€ 74.826.307,-	Investeringskosten, met inbegrip van de aanvullende wensen!
Aanvullende wensen:		Keuze nog te maken
BENG naar ENG	1.804.079,-	
Circulair en klimaat adaptief bouwen	4.123.035,-	
Totaal	€ 5.927.114,-	

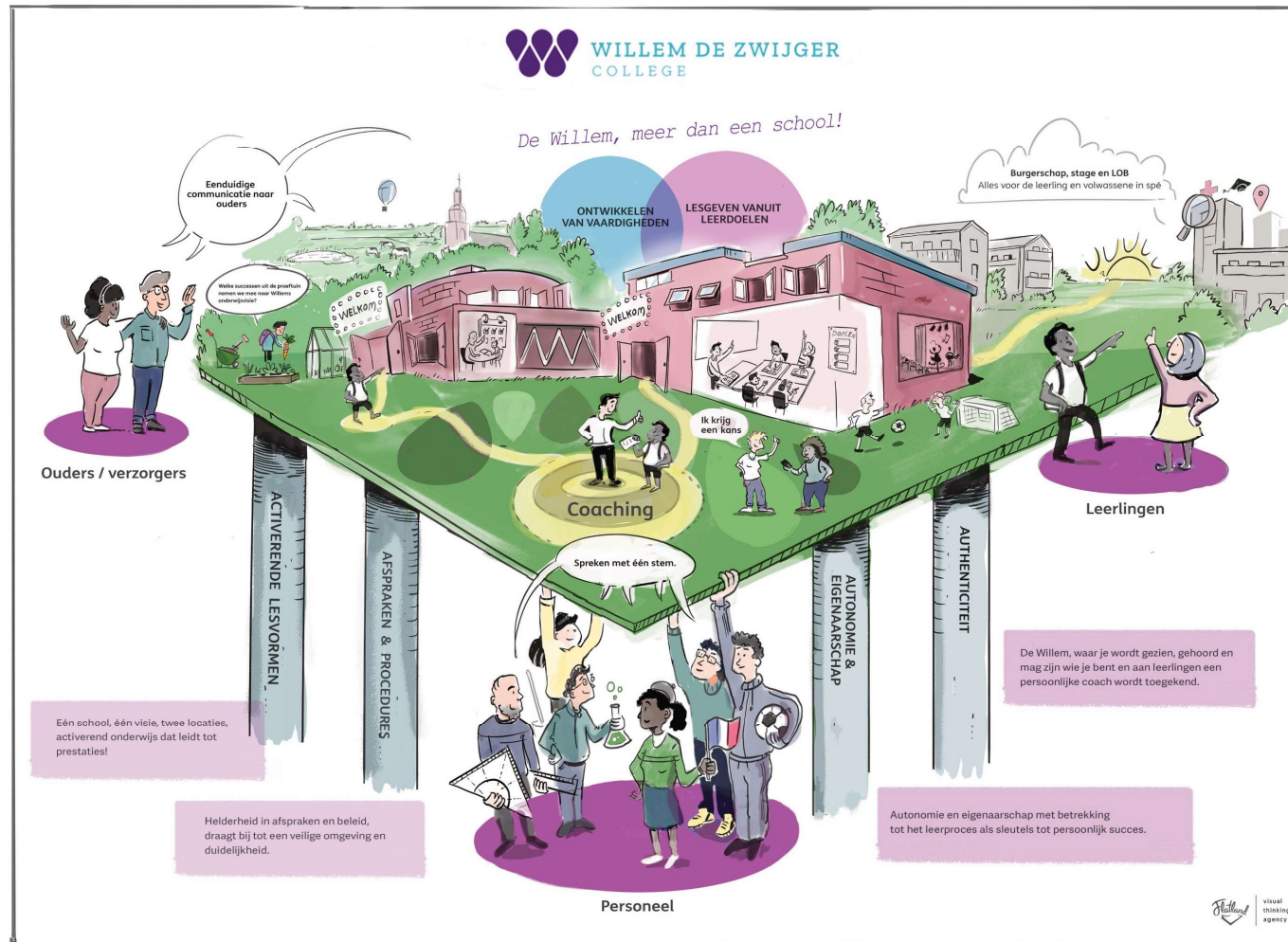
WILLEM DE ZWIJGER COLLEGE PAPENDRECHT

presentatie gemeenteraad | 17-10-2024

 bdg architecten

WILLEM DE ZWIJGER COLLEGE

DE LEERLINGEN STAAN CENTRAAL

ruimte creëren = talent stimuleren

'in onze nieuwe school
zitten we straks dichtbij elkaar
en kun je zo de praktijklokalen
inkijken!'

'gelukkig zitten we
niet de hele dag
binnen en hebben
we ook buiten les'

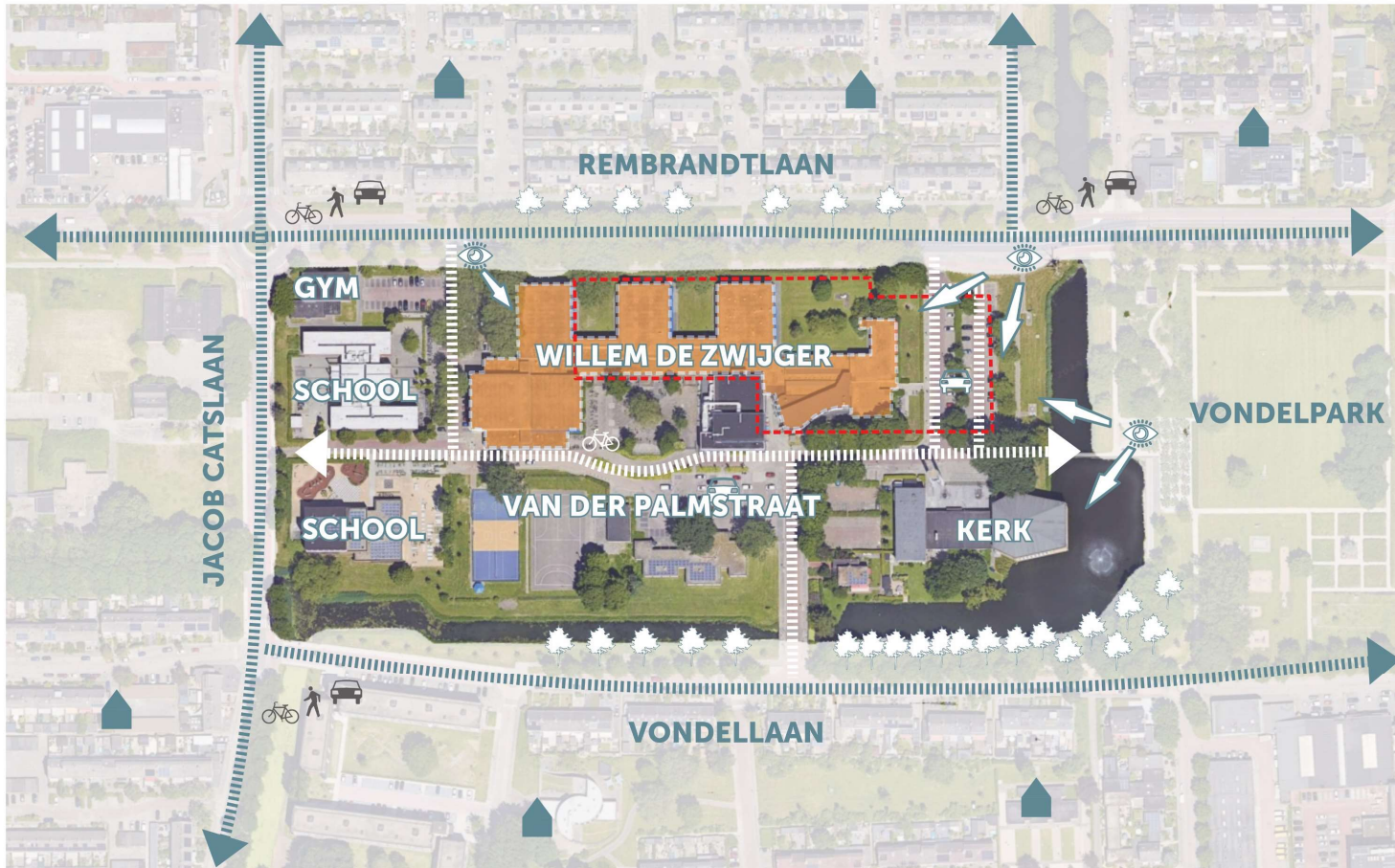
*'in alle keuzes die we maken,
stellen we de leerlingen centraal'*

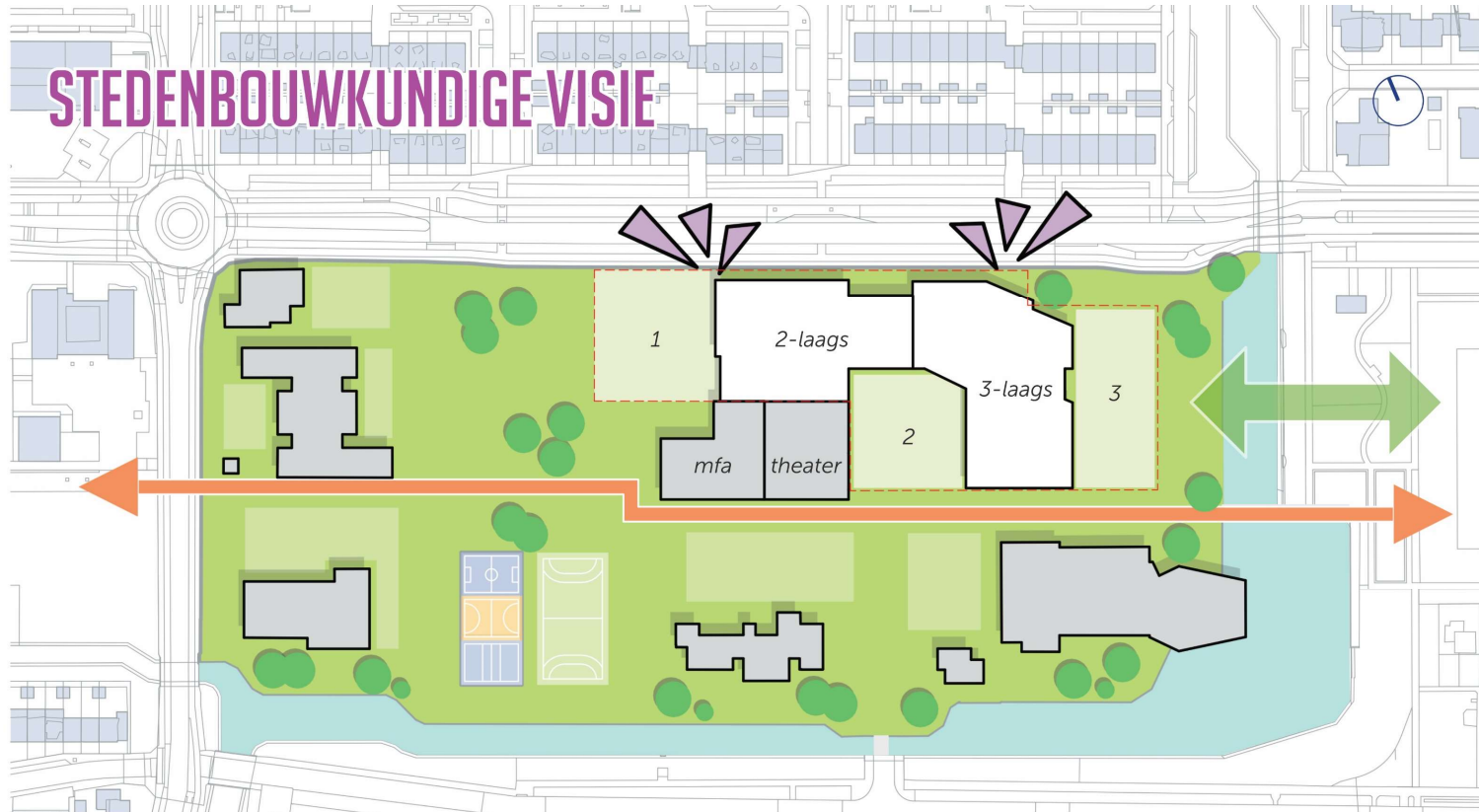

IN EEN GROENE OMGEVING

kansrijke plek met hoge landschappelijke kwaliteit

STEDENBOUWKUNDIGE VISIE

- hoofdoriëntatie richting park en Rembrandtlaan
- **groene kwaliteiten** naar binnen halen: overal verbonden met buiten
- 2-laags / 3-laags gebouw: **juiste schaal in omgeving**
- verbonden aan sport + theater: **zelfstandig functioneren**
- **maximale ruimte** voor ontwikkeling MFA
- in samenhang met de Bethlehemkerk ontworpen
- **drie verschillende landschappen op eigen kavel**

INZETTEN OP
KLEINSCHALIG
KARAKTER

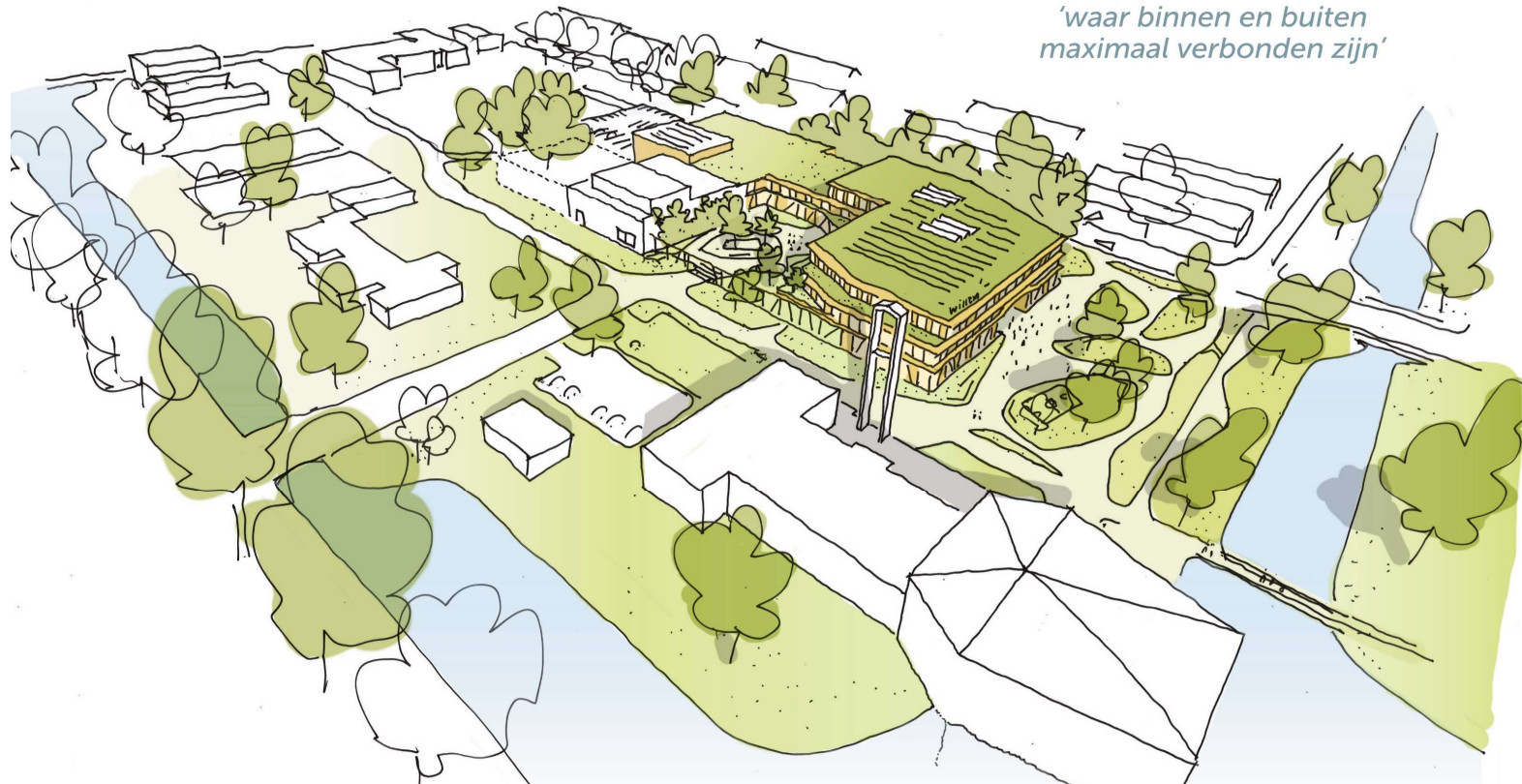
- groene 'slow-route' over het middengebied
- **gescheiden logistiek** voor auto's, fietsers en voetgangers
- heldere logistiek voor praktijkruimten / leveranciers
- één **duidelijke centrale entree**: verbonden met groene buitenruimte
- eigen entree voor sport en theater: zelfstandig functioneren
- parkeren op eigen terrein

VEILIGHEID EN
OVERZICHT

TROTS OP DE NIEUWE WILLEM!

*'in sterke samenhang met
omgeving ontworpen'*

*'waar binnen en buiten
maximaal verbonden zijn'*

SFEERIMPRESSIE

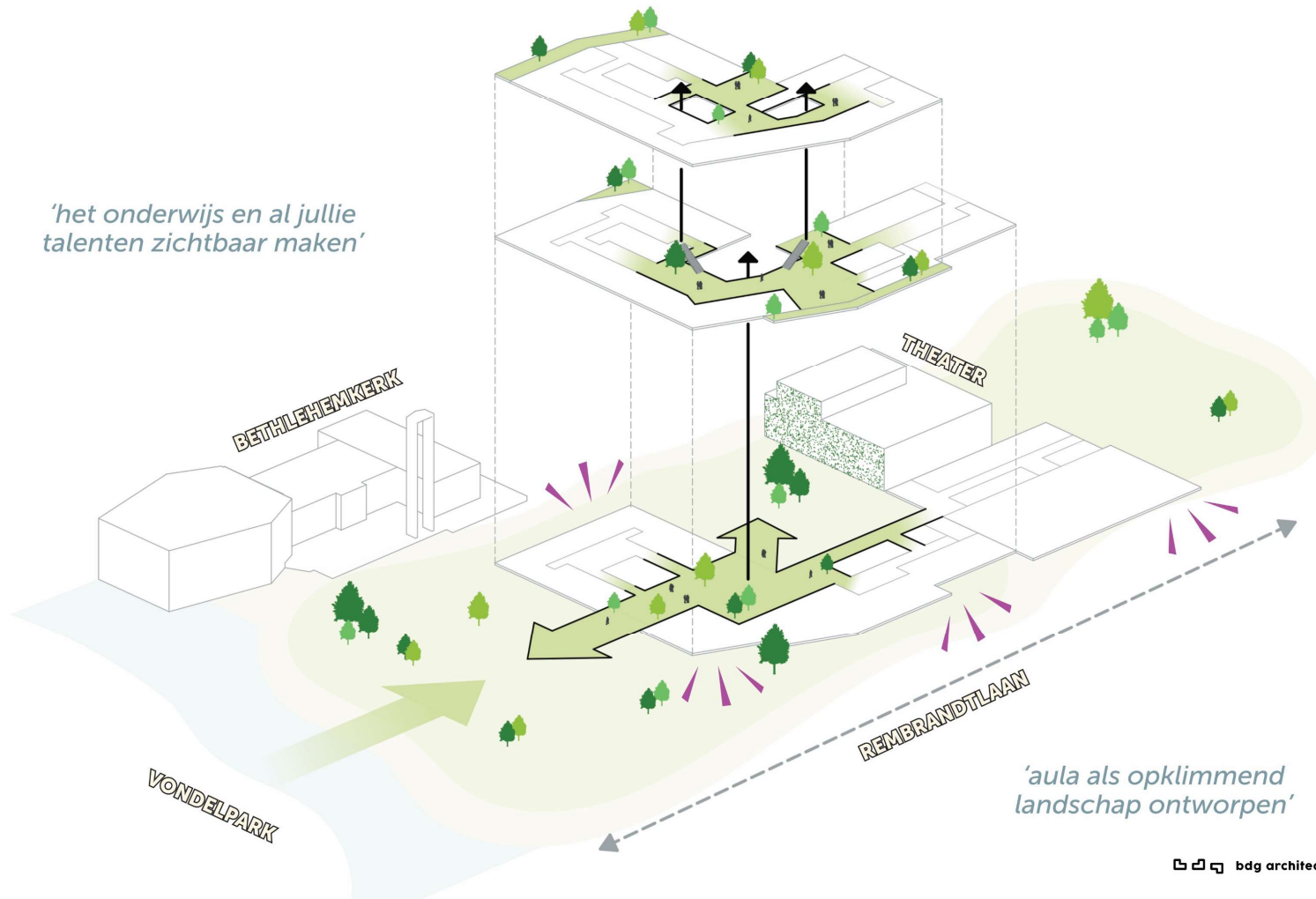

WILLEM = PARKSCHOOL

groen naar binnen - talent naar buiten

'gebouw als landschap waar ontmoeting en samenwerking wordt gestimuleerd'

'het onderwijs en al jullie talenten zichtbaar maken'

VERBINDING VIA 'GROENE LONG'

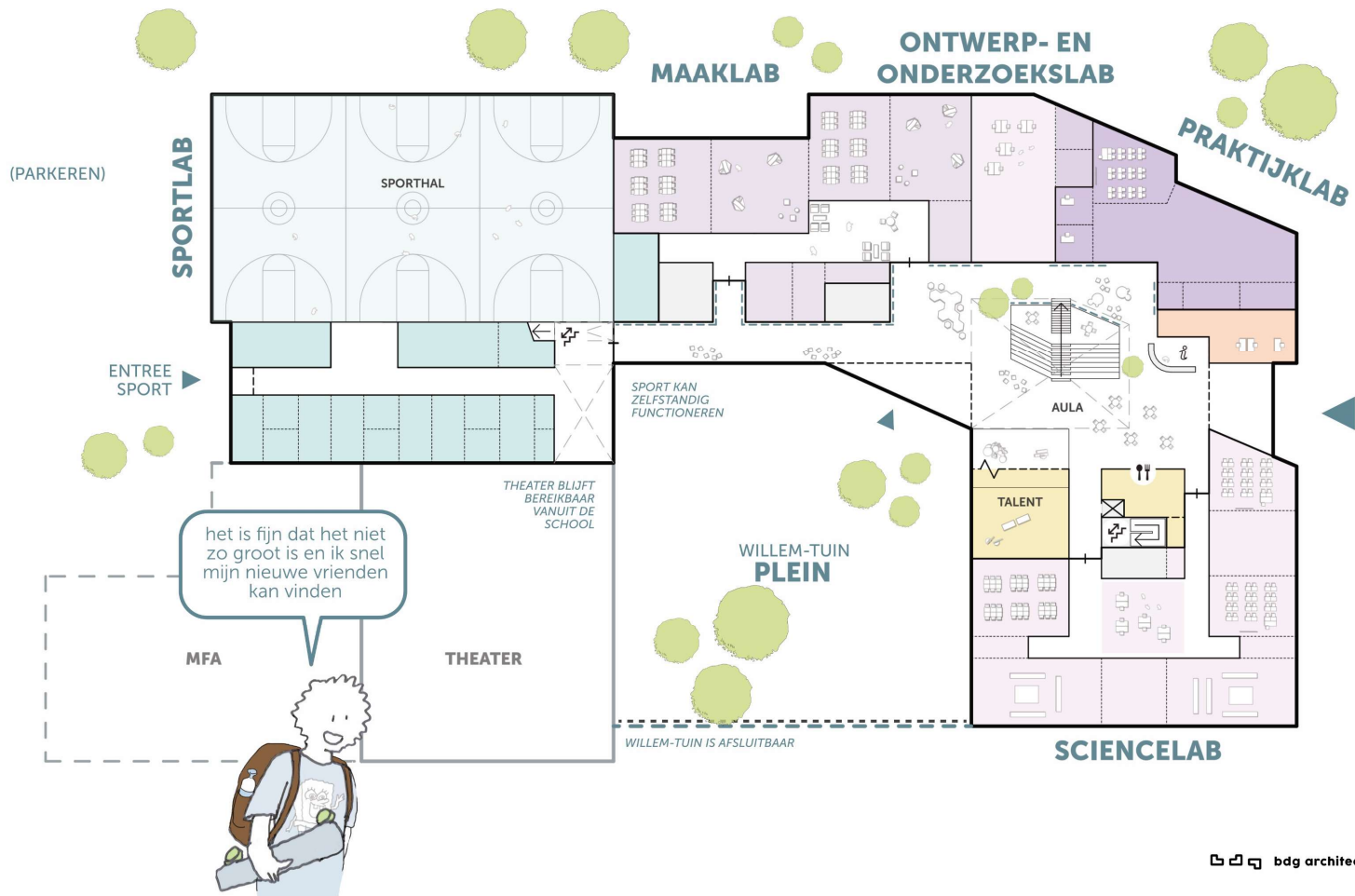
aula als opklimmend landschap

*uitnodigend, groen gezond & compact
ontmoeting op centrale plekken
compartimentering in eigen domeinen
domeinen in beweging*

BEGANE GROND

'alle praktijkvakken zitten beneden en krijgen maximale ruimte'

ONTMOETING EN VERBINDING

binnenlandschap stimuleert het 'SAMEN WILLEM ZIJN'

ER ZIJN STRAKS
VERSCHILLENDE
PLEKKEN VOOR
ONTMOETING

SPINOZA20FIRST - AMSTERDAM

EN JE KIJKT ZO DE
PRAKTIJKVAKKEN IN:
TALENT STAAT
CENTRAAL

DE VOSHEUVEL - AMERSFOORT

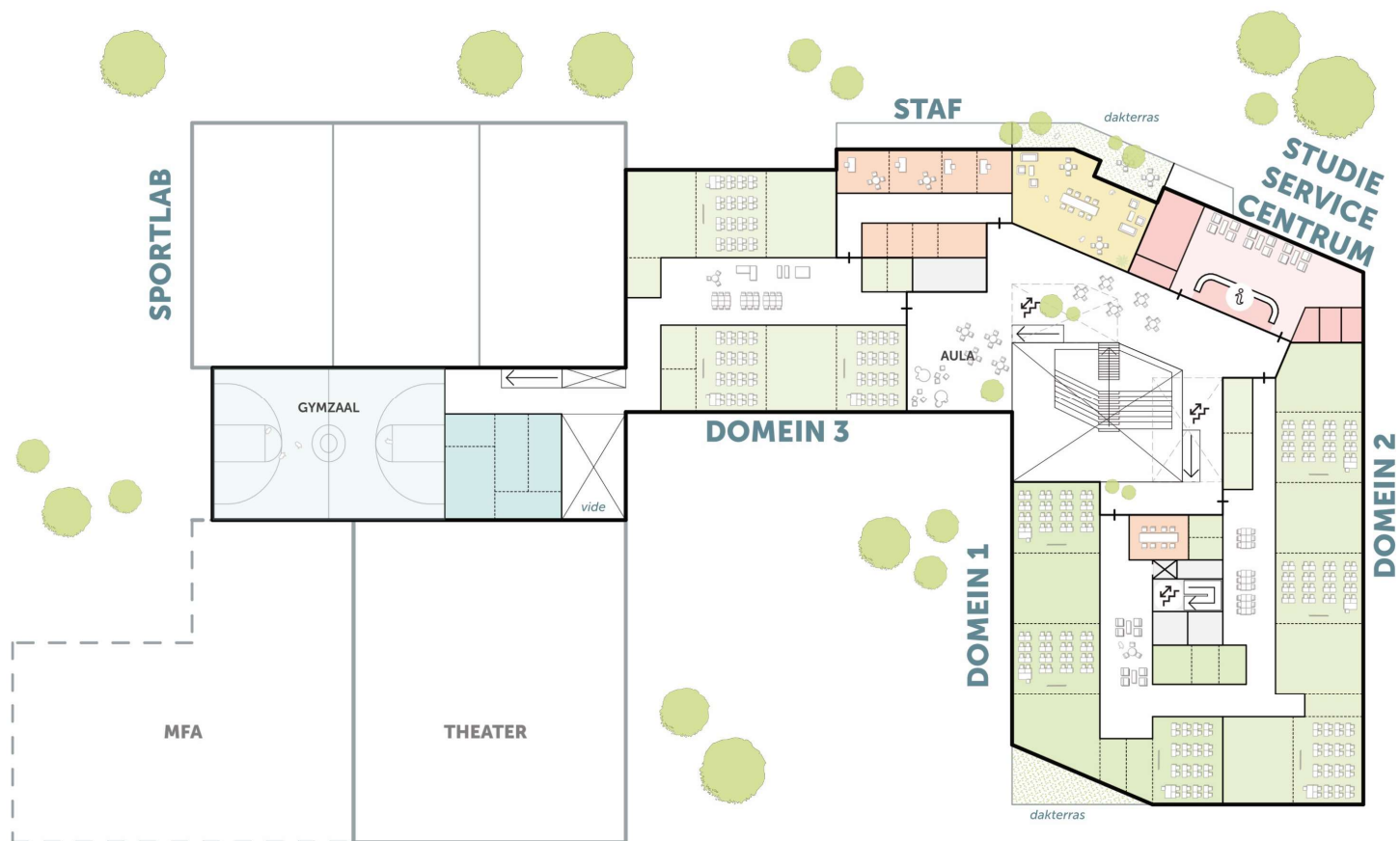

**HOUTEN LIGGERS
EN HOUTEN
AKOESTISCHE
WANDBEKLEDING**

'zien sporten, doet sporten!'

LASSUS CAMPUS - ZWOLLE

EERSTE VERDIEPING

OP
VERSCHILLENDE
PLEKKEN KAN STRAKS
PAUZE GEHOUDEN
WORDEN

SPINOZA20FIRST - AMSTERDAM

PERSONEEL: COACHES EN TOEZICHT

in het midden van het opklimmend aulalandschap

*'als je binnenstapt zie je leerlingen
samenwerken en coaches die
begeleiding geven in een prettige
sfeervolle omgeving'*

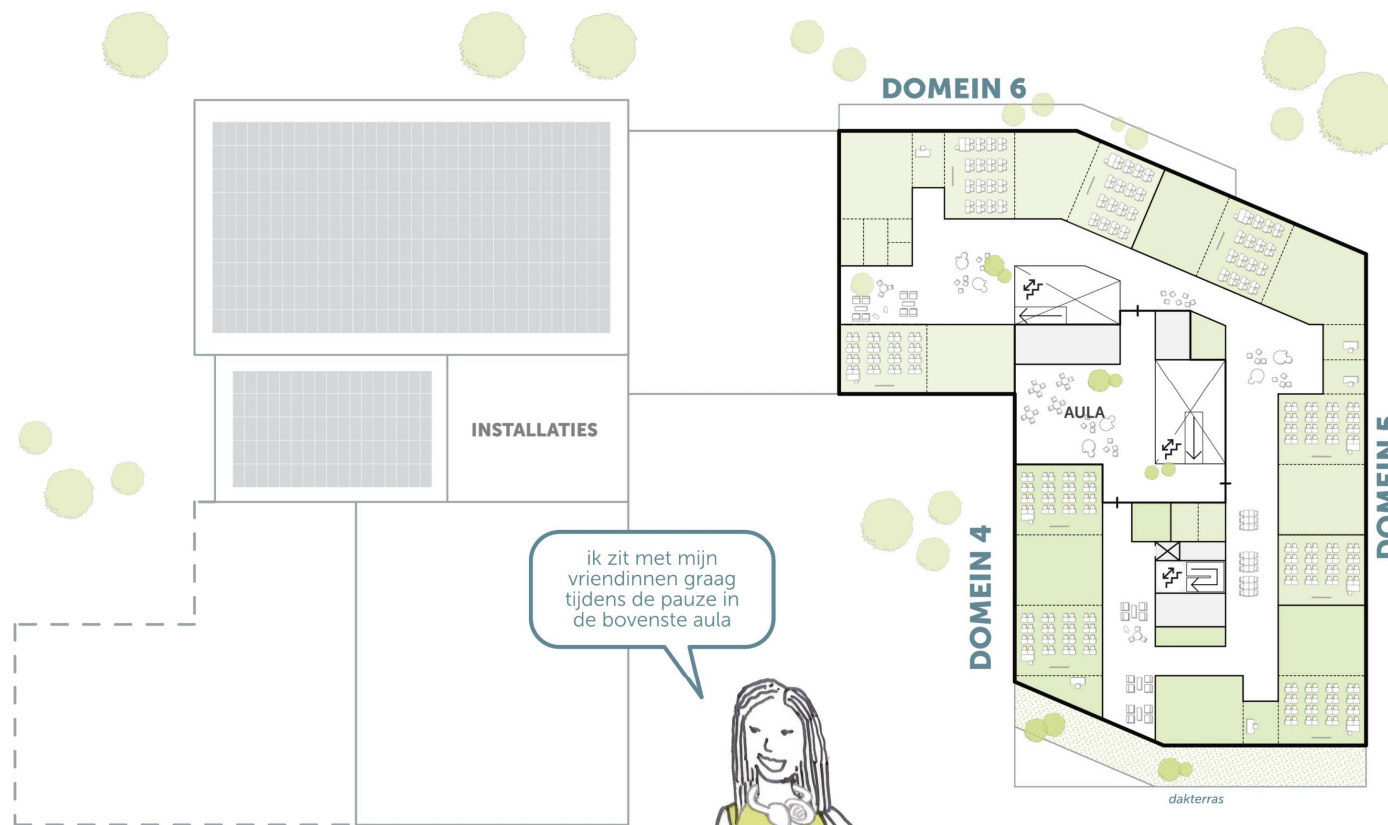
**PERSONEEL IS
DICHTBIJ DE
LEERLING EN KAN
ZICH OOK
TERUGTREKKEN**

LASSUS CAMPUS - ZWOLLE

TWEEDE VERDIEPING

'eenvoudige doorstapeling van lokalen'

ik zit met mijn vriendinnen graag tijdens de pauze in de bovenste aula

'flexibel aan te passen aan groei en krimp van leerdomeinen'

ONTMOETING EN VERBINDING

binnenlandschap stimuleert het 'SAMEN WILLEM ZIJN'

*'op de bovenste verdieping is het
een stuk rustiger en kun je
overal naar buiten kijken'*

*'en ook hier extra veel aandacht
voor een goede akoestiek'*

**HET LIJKEN WEL
DE KLEINE
HUISKAMERTJES VAN
HET GEBOUW**

SPINOZA20FIRST - AMSTERDAM

INTIEME EN VEILIGE WILLEM-TUIN

een plek waar leerlingen naartoe getrokken worden

TROTS OP JULLIE TALENT

en dat maken we zichtbaar!

WILLY
GOT
TALENT

KULTUR

Leerlingaantal Willem de Zwijger College

Jaar	Vmbo/ mavo	Havo/ vwo	Totaal	Normatieve ruimtebehoefte	Sport	
2023	432	818	1250	9.000 m2	3	Basis ruimtebehoefte PVE
2024	365	885	1250	9.150 m2	3,3	Marginale verschuiving leerstromen
2024			1267			Prognoses PVG juni 2024
2025-2042			1300-1210			Idem.

Investeringskostenoverzicht Willem de Zwijger College prijspeil 1-1-2024

Onderdeel	Totalen incl. BTW	Toelichting
Stichtingskosten	€ 39.323.925,-	Bouwkosten (onderwijs/sport/terrein), grondkosten, bijkomende kosten, onvoorzien
Locatie specifieke kosten	€ 4.294.630,-	Sloop- en bouwrijp maken terrein, faseringskosten, parkeren
Totaal	€ 43.618.555,-	Investeringskosten, met inbegrip van de aanvullende wensen!
Aanvullende wensen:		Keuze nog te maken
BENG naar ENG	1.068.530,-	
Circulair en klimaat adaptief bouwen	2.301.756,-	
Totaal	€ 3.370.286,-	

Gehanteerde kwaliteitseisen duurzaamheid en klimaat

- ❑ Basis voor Programma van Eisen voor de nieuwbouw VO-scholen en in overeenstemming met het gevraagde krediet:
  - Besluit Bouwwerken Leefomgeving (voorheen: Bouwbesluit)
  - Frisse Scholen klasse B

- ❑ Energie
  - minimaal “Bijna Energie Neutraal” (BENG)
  - aansluiten op warmtenet HVC

- ❑ Hoogwaardige materialen
  - levensduur minimaal 40 jaar
  - minimale onderhoudskosten (planmatig, preventief, dagelijks en schoonmaak)

- ❑ Circulariteit
  - materialen en installaties: zoveel mogelijk herbruikbaar en remontabel
  - minimaal 10% van de toegepaste materialen moet na gebruik hergebruikt kunnen worden in een nieuw product of moet een voedende functie hebben (afval = voedsel)

- ❑ Klimaatbestendigheid
  - beperken van hittestress
  - zorgen voor voldoende waterberging
  - realiseren van minimaal 40% groen (streefnorm)

Aanvullende ambities duurzaamheid en klimaat

- ❑ Uitgangspunten
  - gemeente voldoet aan Besluit Bouwwerken Leefomgeving
  - aanvullende ambities, als er sprake is van invulling dan ook afspraken met VO-scholen over financiering

- ❑ Energie
  - van “Bijna Energie Neutraal” (BENG) naar “Energie Neutraal (ENG)

- ❑ Hoogwaardige materialen
  - levensduur minimaal 60 jaar

- ❑ Circulariteit
  - minimaal 20% van de toegepaste materialen moet na gebruik hergebruikt kunnen worden in een nieuw product of moet een voedende functie hebben (afval = voedsel)

- ❑ Klimaatbestendigheid
  - minimaal 50% van de regen die valt op het gehele plangebied wordt via de bodem en/of groen verwerkt

- ❑ Vergt nog nadere uitwerking en overeenstemming met VO-scholen

An aerial photograph of a city and a river. A yellow speech bubble is overlaid on the left side of the image, containing the number '03.'. To the right of the speech bubble, the title 'Ruimtelijke verkaveling Van der Palmgebied' and the project leader's name 'Projectleider – Rene Eldering' are displayed in blue text.

03.

**Ruimtelijke
verkaveling
Van der
Palmgebied**

Projectleider – Rene Eldering

Huidige situatie

West 8 (raad januari 2023)

Stedebouwkundige structuur

De locaties zijn gelegen aan én naar twee prachtige groenstructuren aan de Noordhoek

West 8 (raad januari 2023)

Visie op het Groenblauwe Netwerk (Bosch Slabbers Landschapsarchitecten/Gemeente)

"Bij verdichting versnippering groenstructuur tegengaan"

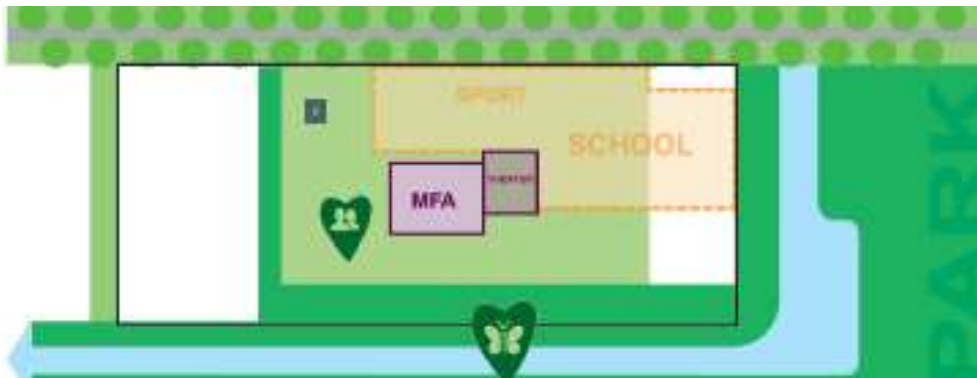
Spelregels:

- *Woningbouw*
- *Maximaal 4 bouwlagen*
- *Ruimte voor buitensport/bewegen*
- *Compact schoolgebouw*
- *Aandacht voor duurzaamheid*
- *Goede entree en foyer voor theater*

Uitwerking West 8 in ruimtelijke puzzel

Uitgangspunten

Vergroening en natuur

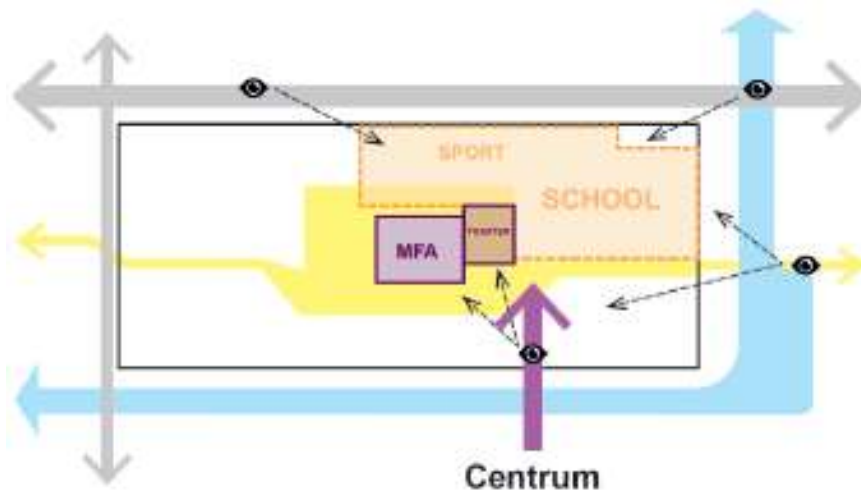

- Bijdrage leveren aan het groen-blauwe netwerk
- Versterken groen langs het water
- Vergroening rond cultuurcluster voor gebruik, klimaat en gezondheid
- Behoud van de kwaliteit van de Mozartlaan
- Duurzame gebouwen

Uitwerking West 8 in ruimtelijke puzzel

Uitgangspunten

Heroriëntatie

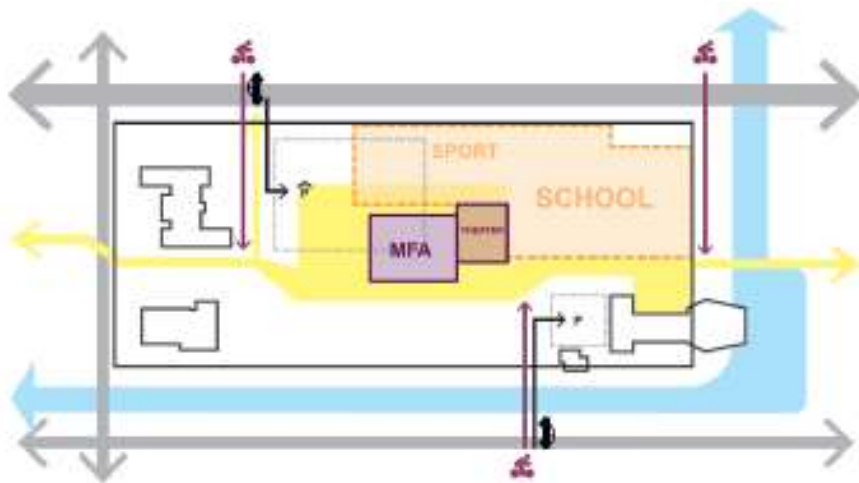

- Entree vanuit het centrum
- Oost-west as een cultuurplein openbaar
- Betere zichtbaarheid vanuit verschillende hoeken

Uitwerking West 8 in ruimtelijke puzzel

Uitgangspunten

Mobiliteit

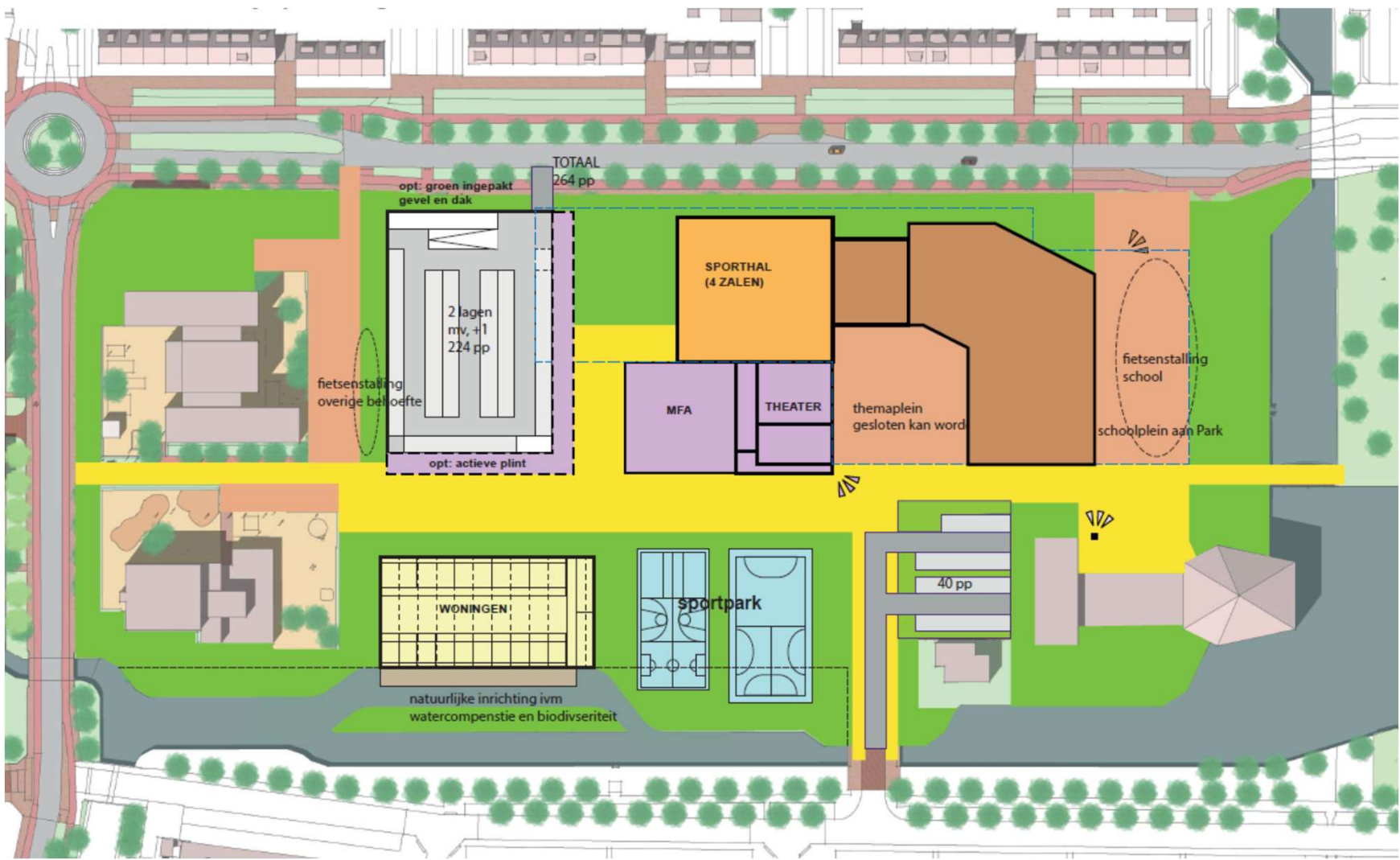

- Voetgangers en fietsers centraal: autovrije oostwest-as
- Parkeren voor auto's direct ontsloten vanaf Vondellaan en Mozartlaan
- Scheiding van auto- en fietsverkeer
- Voldoende parkeerplaatsen voor auto's en stallingsplaatsen voor fietsen

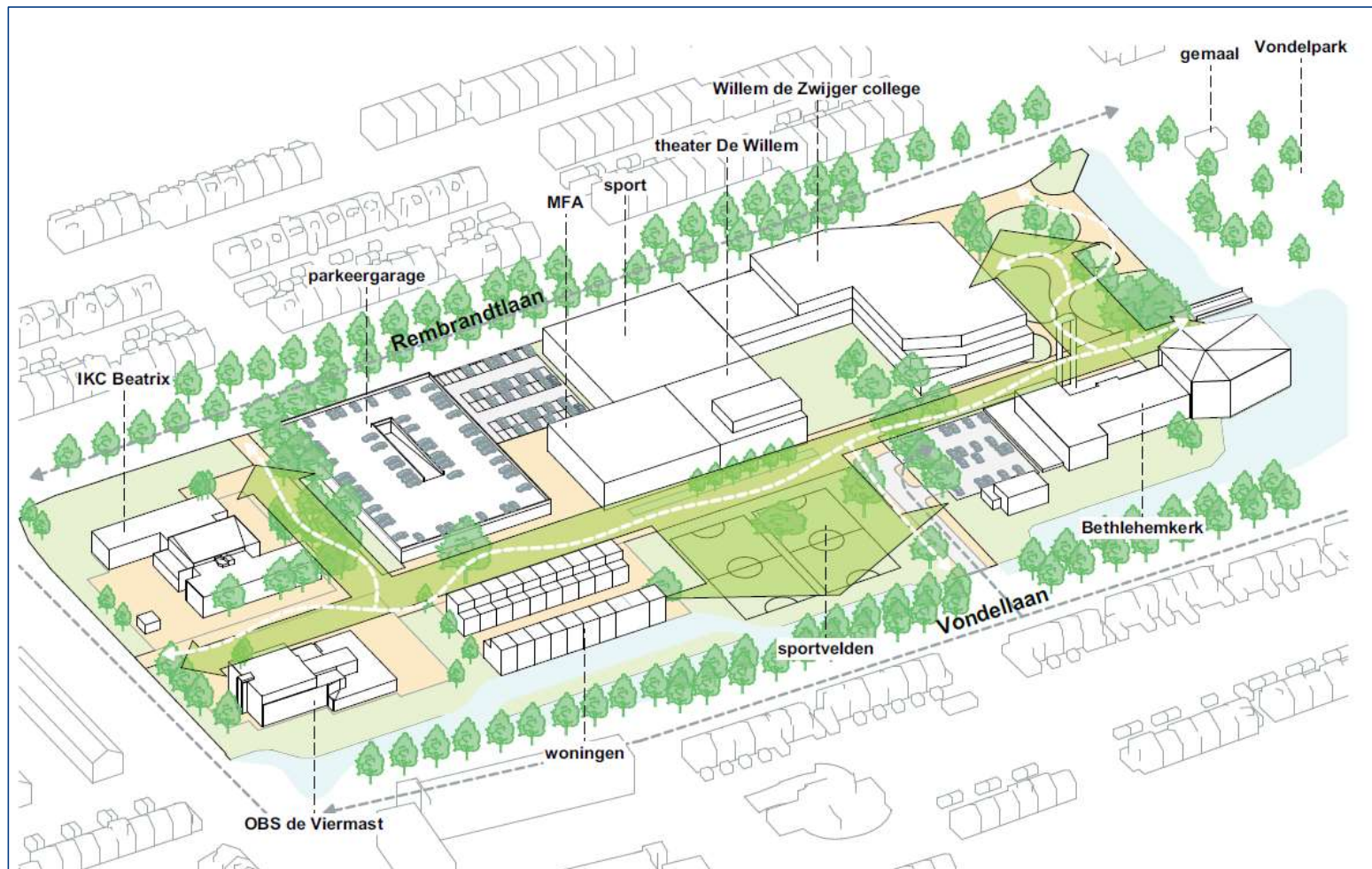
Stedenbouwkundige opzet

Ruimtelijke verkaveling
Van der Palmgebied

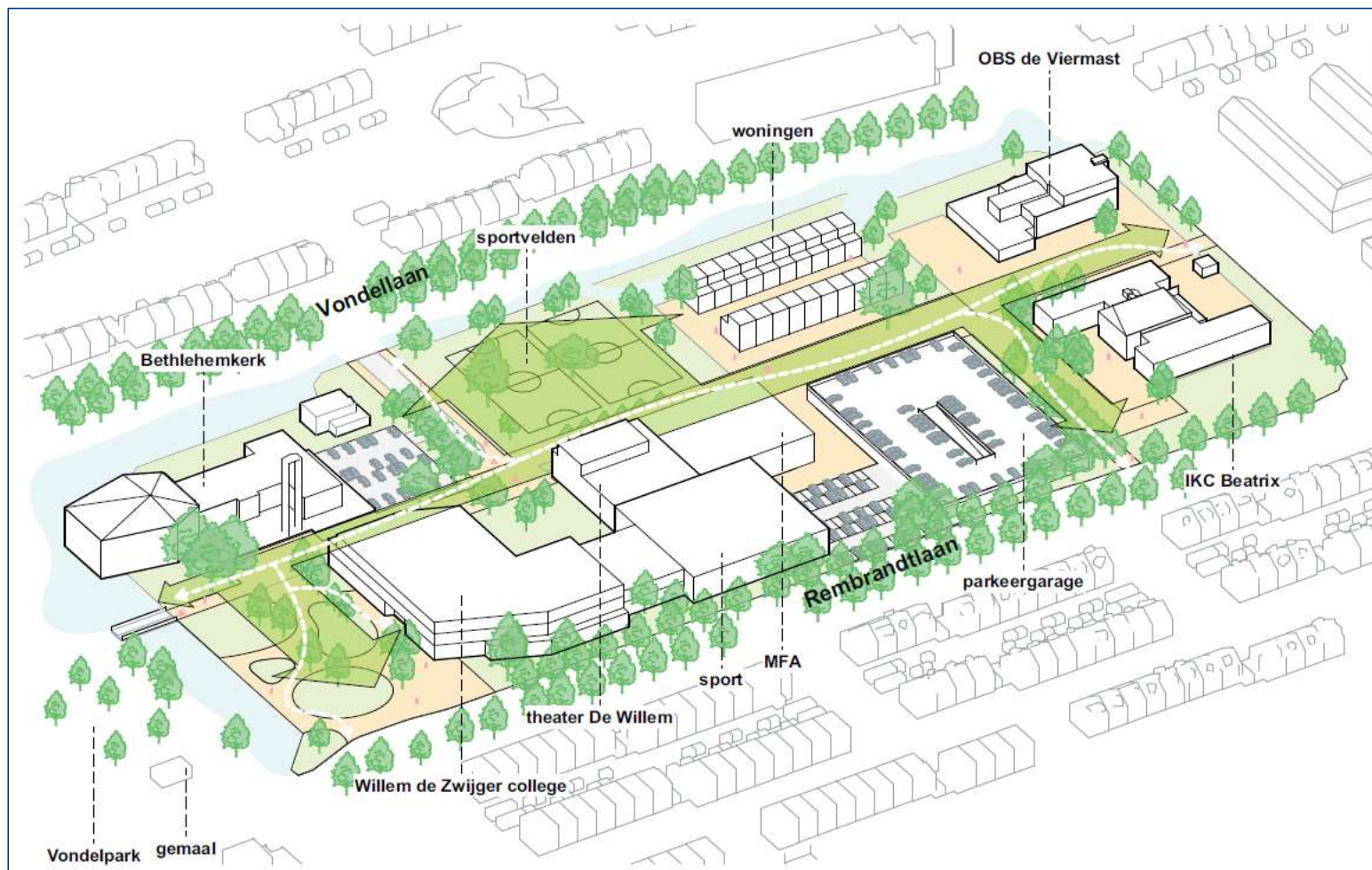
Impressie stedenbouwkundige opzet

Ruimtelijke verkaveling
Van der Palmgebied

Impressie stedenbouwkundige opzet

Ruimtelijke verkaveling
Van der Palmgebied

Investerings- opbrengsten van der Palmgebied

Investerings	Bedrag (excl. BTW)	Opmerking
Herinrichtingen openbare ruimte	€ 4.450.000,-	O.b.v. stedenbouwkundige opzet
Parkeervoorziening	€ 7.100.000,-	O.b.v. stedenbouwkundige opzet
Verwervingen	€ PM	

Opbrengsten	Bedrag (excl. BTW)	Opmerking
Woningbouw	€ 1.000.000,-	Programma n.t.b.
Herontwikkeling vrijkomende locaties	Pm	Eindrapport vastgoed & accommodatie beleid en IHP – juli 2023

04.

Multifunctionele Accommodatie

Advies rapport Synarchis - Laura
Sandwijk

Gemeente Papendrecht

Haalbaarheidsonderzoek MFA's Van der Palmgebied

Beeldvormende bijeenkomst Raad | 17 oktober 2024

Haalbaarheidsonderzoek

- › Verkennen van de mogelijkheden en de **ruimtelijke** en **financiële** haalbaarheid van de **samenwerking** tussen cultureel/maatschappelijke- en sportorganisaties alsmede mogelijk **meervoudig** en **multifunctioneel** ruimtegebruik.
- › Uitwerken in **scenario's** voor de multifunctionele accommodatie cultuur (MFA) en het sportgebouw (sporthal) en de inpassing in het Van der Palmgebied.

Haalbaarheidsonderzoek

- › Aanpak:
  - › Inventariseren
  - › Uitwerken
  - › Rapporteren

- › Participatie gebruikers:
  - › Werksessie multifunctioneel gebruik
  - › Werksessie beheer en exploitatie
  - › Plenaire terugkoppeling resultaten

Haalbaarheidsonderzoek

- › Vertrekpunt: Vastgoed- en accommodatiebeleid (Hospitality Group):
  - › Accommodaties die samenhang en samenwerking stimuleren
  - › Multifunctionele huisvesting
  - › Stimuleren van ontmoeting
- › Te onderzoeken Clusters:
  - › Cultuurcluster (ruggengraat + opties) ter vervanging van verouderde accommodaties (1.830 m² bvo / 6,85 M€*)
  - › Extra sporthal met 3 zaaldelen (2.500 m² bvo / 6,65M€*)
  - › Aanvullend: standalone maken Theater De Willem

*Prijspeil investeringskosten jan. 2023

Ruimteprogramma per cluster

Basisprogramma:

- › Cultuurcluster 1.850 m²
- › Theater 930 m²
- › Sportcluster 3.110 m²
- › **Totaal 5.890 m²**

Aanvullende wensen:

- › Turnhal 2.560 m²
- › Dojo 330 m²
- › Danszaal 140 m²
- › **Totaal 3.030 m²**

Combinatiekansen

- › Gebouw:
  - › Clustering is belangrijke stap in combinatiekansen en multifunctionaliteit
  - › Cultuurcluster en sportcluster vervangen verouderde accommodaties
- › Gebruik:
  - › Delen entree, horeca en activiteitenruimte: ontmoeting en kruisbestuiving
  - › Gezamenlijke facilitaire en technische ruimten
- › Beheer:
  - › Gezamenlijke programmering en roostering en verhuursysteem
  - › Facilitaire organisatie: receptie, horeca, schoonmaak, inkoop
  - › Onderhoud en dagelijks beheer

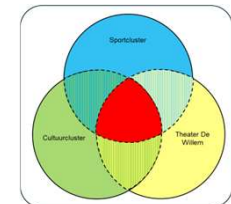
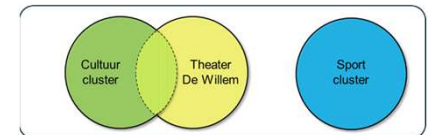
Beheer en exploitatie

- › Draagvlak bij gebruikers voor rol Recreatie en Cultuur BV:
  - › Gezamenlijk invulling geven aan beheer horeca/ ontmoetingsruimte
  - › Schoonmaak, dagelijks beheer en sleutelbeheer
- › Betaalbaarheid en tarieven:
  - › Kostendekkende huur i.c.m. subsidie door gemeente
  - › Harmonisatie tarieven sport en cultuur
  - › Horeca: onderscheid tussen marktconforme en de maatschappelijke tarieven
- › Nadere uitwerking financiën per beoogde gebruiker

Scenario's

Programma en omvang

1. Afzonderlijke gebouwen	5.890 m² bvo
2. MFA Cultuur en Sportcluster	5.640 m² bvo
3. Integrale MFA Cultuur en sport	5.515 m² bvo

Bij alle scenario's kunnen de aanvullende wensen worden toegevoegd.

Scenario's - Investeringskosten

	Scenario 1	Scenario 2	Scenario 3
Cultuurcluster	€ 7.690.000*	€ 10.080.000	€ 20.170.000
Theater De Willem	€ 4.030.000		
Sportcluster**	€ 11.870.000	€ 11.870.000	
Investering excl. btw	€ 23.590.000	€ 21.950.000	€ 20.170.000
Investering incl. btw	€ 28.540.000	€ 26.550.000	€ 24.410.000

Prijspeil sept. 2024, inclusief losse inrichting

* In rapport Hospitality Group is uitgegaan van € 6.850.000 prijspeil jan.2023 en exclusief inrichting

** In project VO-scholen is rekening gehouden met investeringskosten van € 7.600.000 voor basissportvoorziening van 2.220 m² bvo voor het Willem de Zwijgercollege (prijspeil jan. 2024 excl. voorzieningen medegebruik sportverenigingen en inrichting)

Scenario's – Gebouwgebonden jaarlast

	Scenario 0	Scenario 1	Scenario 2	Scenario 3
Cultuurcluster	€ 371.000*	€ 400.000**	€ 529.000	€ 1.067.000
Theater De Willem		€ 208.000		
Sportcluster***		€ 621.000		
Totaal jaarlasten incl. btw		€ 1.229.000	€ 1.150.000	€ 1.067.000
m ² bvo		5.890	5.640	5.515
Kostendekkend tarief / m ²		€ 209	€ 204	€ 193

* In stand houden huidige gebouwen incl. levensduurverlenging 15-20 jaar (307K€ excl. btw = 371K€ incl. btw)

** In rapport Hospitality Group is rekening gehouden met 345K€ prijspeil jan. 2023 en excl. inrichting en excl. Btw (= 417K€ incl. btw)

*** In project VO-scholen is rekening gehouden met de kapitaallast voor een basissportvoorziening voor het Willem de Zwijgercollege (excl. voorzieningen medegebruik sportverenigingen en inrichting)

Advies

Scenario 2: een MFA Cultuur en een Sportcluster

- › Koppeling Cultuurcluster en theater biedt kansen in **multifunctioneel** en **gezamenlijk** gebruik
- › Combinatie van functies draagt bij aan **ontmoeting** en **kruisbestuiving**
- › Gebouwen kunnen meer aansluiten bij **identiteit** van het gebruik
- › Gelijkwaardige **inpassing** gebouwen in gebied met aandacht voor **gewenste relaties**
- › Efficiency in m² van één MFA weegt niet op tegen kanttekeningen van de gebruikers bij dit programma

Meer waarde creëren met maatschappelijke voorzieningen

beleidsontwikkeling &
marketing

beheer &
exploitatie

huisvesting &
programmamanagement

aanbesteden &
projectmanagement

An aerial photograph of a city and a river. The city is on the left, with residential buildings and green spaces. The river is on the right, with a bridge and a boat. A white text box is overlaid on the image, containing the number '05.' and the title 'Second Opinion investeringen'.

05.

Second Opinion investeringen

Deloitte - Ronald Demmers

Deloitte.

Gemeente Papendrecht

Impact investeringen in
nieuwbouw VO-scholen c.a.
op ontwikkeling financiële
beleidskengetallen periode
2025 tot en met 2034

Raadsinformatie-bijeenkomst, 17 oktober 2024

Vraagstelling en uitwerking

- Doorrekenen van de impact investeringen in nieuwbouw VO-scholen c.a. op ontwikkeling financiële beleidskengetallen periode 2025 tot en met 2034.
- Deze investeringen zijn niet opgenomen in de meerjarenbegroting 2025-2028.
- Aantal uitgangspunten en veronderstellingen gehanteerd.
- Deloitte voert geen assurancewzh uit.
- Deloitte verstrekt derhalve geen zekerheid omtrent de getrouwheid van de gebruikte en verwerkte (financiële) informatie.

Met welke hoofdscenario's is gerekend?

- Scenario A: realiseren van alle investeringen in zowel de nieuwbouw van de VO-scholen als in de projecten genoemd in de Perspectiefnota 2024-2029 (pagina 11/12), fin.rente 3%.
- Scenario B: alleen realiseren van de investeringen in de nieuwbouw van de VO-scholen sec, fin.rente 3%.
- Scenario C: realiseren van de investeringen in de nieuwbouw van de VO-scholen i.c.m. de investeringen in het van der Palm-gebied, fin.rente 3%.
- Aantal subvarianten m.b.t. nieuwbouw VO-scholen (financieringsrente 3%/4% en ENG, circulair, groene daken wel/niet).

Met welke scenario's is gerekend?

Nr scenario	Investering VO-scholen	Investeringen overig	Rentepercentage projectfinanciering
A1	128,5 mln	104,3 mln	3%
A2	128,5 mln	104,3 mln	4%
A3	117,6 mln	104,3 mln	3%
A4	117,6 mln	104,3 mln	4%
B1	128,5 mln	0 mln	3%
B2	128,5 mln	0 mln	4%
B3	117,6 mln	0 mln	3%
B4	117,6 mln	0 mln	4%
C	128,5 mln	35,8 mln	3%

Met welke investeringen is gerekend in de hoofdscenario's?

Scenario A	
Post (bedragen x 1 mln)	Totaal
Nieuwbouw VO-scholen	128,5
Investeringen WRP	25,0
Vervanging pompen riolering	0,6
Investeringen Mob.plan 2035	18,0
Investeringen BENG IHP PO	18,0
Beheerplan Openbare Ruimte	5,6
Vastgoed- en accommodatiebeleid	-
Investeringen plangebied Willem de Zwijger (verwervingen 1.2 mln, inrichting openbaar gebied 4.5 mln en parkeergebouw 7.0 mln)	12,7
Sporthal ("meerkosten")	9,7
MFA	12,2
Flexwoningen	2,5
Totaal additionele investeringen	104,3
Totaal investeringen	232,8

Scenario B	
Post (bedragen x 1 mln)	Totaal
Nieuwbouw VO-scholen	128,5

Scenario C	
Post (bedragen x 1 mln)	Totaal
Nieuwbouw VO-scholen	128,5
Investeringen plangebied Willem de Zwijger (verwervingen 2.4 mln, inrichting openbaar gebied 4.5 mln en parkeergebouw 7.0 mln)	13,9
Sporthal ("meerkosten")	9,7
MFA	12,2
Totaal additionele investeringen	35,8
Totaal investeringen	164,3

Belangrijkste uitgangspunten en veronderstellingen

- ❖ Huidig prijspeil (VO-scholen wel een indexering in stiko-calculatie)
- ❖ VO-scholen: rente 3% en afschrijving lineair in 60 jaar
- ❖ Overige investeringen: rente 3% en afschrijving lineair in 40 jaar
- ❖ Investeringen volledig met externe financiering te realiseren. Looptijd leningen 40 jaar VO-scholen en 30 jaar overige investeringen
- ❖ Evt. Investeringen vastgoed- en accommodatiebeleid PM (dus niet ingerekend)
- ❖ Geen rekening gehouden met opbrengsten uit bijvoorbeeld gebiedsontwikkeling vrijkomende locaties (levert m.n. incidentele inkomende kasstroom op, met een mogelijk gunstig structureel effect op omvang rentelasten)
- ❖ Ontwikkeling resultaat: in resultaatcijfers zelf nog geen rekening gehouden met effect ombuigingen, in prognose EV dit wel verondersteld

Indicatie ontwikkeling resultaat begroting 2025-2034 (zonder effect lastenbesparingen/ombuigingen)

Resultaatsontwikkeling scenario A1 (bedragen x € 1.000)									
2025	2026	2027	2028	2029	2030	2031	2032	2033	2034
1.387	-1.433	-1.965	-1.109	-1.366	-2.302	-2.603	-2.632	-4.106	-4.531
Resultaatsontwikkeling scenario A2 (bedragen x € 1.000)									
2025	2026	2027	2028	2029	2030	2031	2032	2033	2034
1.387	-1.433	-1.965	-1.134	-1.824	-3.168	-3.697	-3.832	-5.391	-5.794
Resultaatsontwikkeling scenario A3 (bedragen x € 1.000)									
2025	2026	2027	2028	2029	2030	2031	2032	2033	2034
2.103	-719	-1.488	-916	-1.251	-2.082	-2.326	-2.327	-3.599	-4.029
Resultaatsontwikkeling scenario A4 (bedragen x € 1.000)									
2025	2026	2027	2028	2029	2030	2031	2032	2033	2034
1.387	-1.433	-1.965	-1.109	-1.669	-2.875	-3.327	-3.426	-4.775	-5.186
Resultaatsontwikkeling scenario B1 (bedragen x € 1.000)									
2025	2026	2027	2028	2029	2030	2031	2032	2033	2034
1.387	-1.433	-1.965	-1.109	-686	-720	-741	-385	-1.519	-745
Resultaatsontwikkeling scenario B2 (bedragen x € 1.000)									
2025	2026	2027	2028	2029	2030	2031	2032	2033	2034
1.387	-1.433	-1.965	-1.109	-686	-1.586	-1.835	-1.585	-2.804	-2.008
Resultaatsontwikkeling scenario B3 (bedragen x € 1.000)									
2025	2026	2027	2028	2029	2030	2031	2032	2033	2034
1.387	-1.433	-1.965	-1.109	-686	-500	-464	-80	-1.012	-243
Resultaatsontwikkeling scenario B4 (bedragen x € 1.000)									
2025	2026	2027	2028	2029	2030	2031	2032	2033	2034
1.387	-1.433	-1.965	-1.109	-686	-1.293	-1.465	-1.179	-2.188	-1.400
Resultaatsontwikkeling scenario C (bedragen x € 1.000)									
2025	2026	2027	2028	2029	2030	2031	2032	2033	2034
1.387	-1.433	-1.965	-1.109	-686	-757	-778	-527	-1.901	-2.226

Financiële beleidskengetallen

> Welke kengetallen voorgeschreven in BBV?

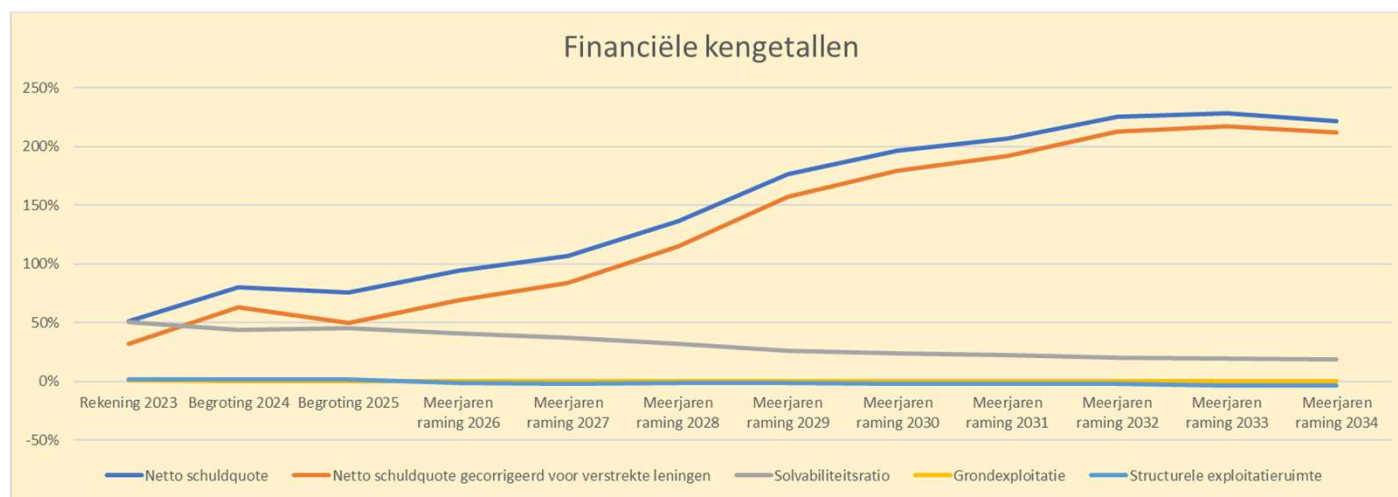
- netto schuldquote (FVA) > indicatie van de druk van de rentelasten en de aflossingen op de exploitatie;
- solvabiliteitsratio > verhouding tussen het EV en VV en geeft daarmee een indicatie of hoe “financieel gezond” de gemeente is;
- grondexploitatie > hoeveel geld reeds geïnvesteerd in grondposities ;
- structurele exploitatieruimte > in hoeverre structurele lasten gedekt met structurele baten;
- belastingcapaciteit > verhouding woonlasten gemeente t.o.v. het landelijke gemiddelde.

> Welke signaalwaarden door toezichthouder (Provincie ZH)?

Waarderingscijfer	Minst risicovol	Neutraal	Meest Risicovol
Netto schuldquote	< 90%	90% - 130%	> 130%
Netto schuldquote gecorrigeerd voor verstrekte leningen	< 90%	90% - 130%	> 130%
Solvabiliteitsratio	> 50%	20% - 50%	< 20%
Grondexploitatie	< 20%	20% - 35%	> 35%
Structurele exploitatieruimte	0,00%	0,00%	0,00%
Belastingcapaciteit	< 95%	95% - 105%	> 105%

Uitkomsten scenario A1

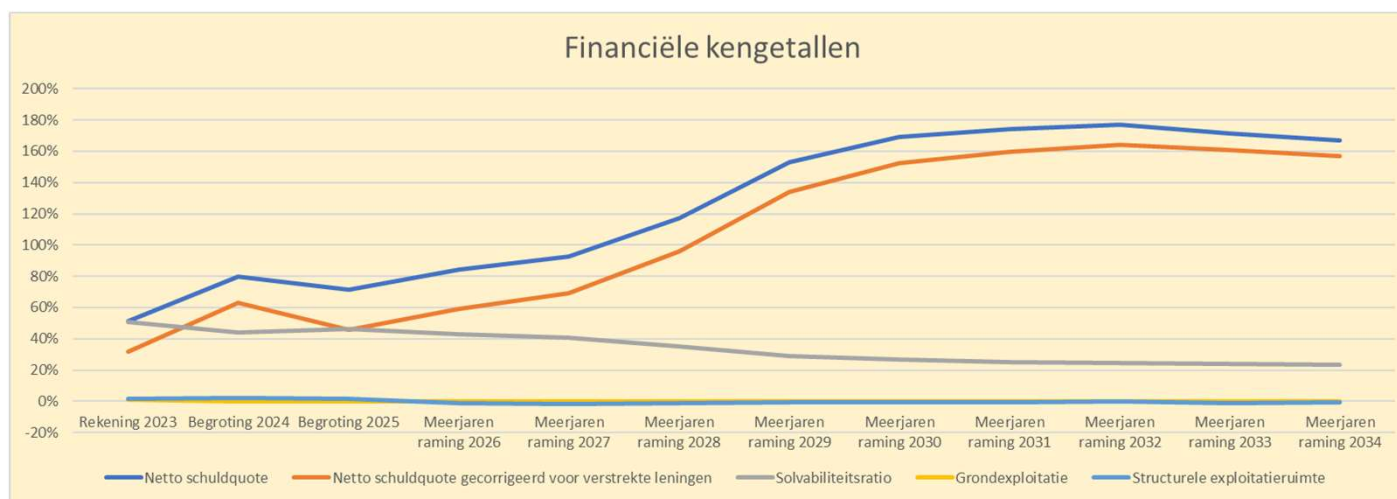
	Rekening 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	Meerjaren raming 2026	Meerjaren raming 2027	Meerjaren raming 2028	Meerjaren raming 2029	Meerjaren raming 2030	Meerjaren raming 2031	Meerjaren raming 2032	Meerjaren raming 2033	Meerjaren raming 2034
Netto schuldquote	51%	80%	76%	94%	107%	136%	176%	196%	207%	226%	228%	222%
Netto schuldquote gecorrigeerd voor verstrekte leningen	32%	63%	50%	69%	84%	115%	157%	179%	192%	213%	217%	212%
Solvabiliteitsratio	51%	44%	45%	41%	38%	32%	26%	24%	22%	20%	19%	19%
Grondexploitatie	1%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%
Structurele exploitatieruimte	1,47%	1,97%	1,54%	-1,05%	-1,82%	-1,00%	-1,34%	-2,01%	-2,21%	-2,18%	-3,30%	-3,54%
Belastingcapaciteit	96,44%	100,00%										

Resultaatsontwikkeling scenario A1 (bedragen x € 1.000)										
2025	2026	2027	2028	2029	2030	2031	2032	2033	2034	
1.387	-1.433	-1.965	-1.109	-1.366	-2.302	-2.603	-2.632	-4.106	-4.531	

Uitkomsten scenario B1

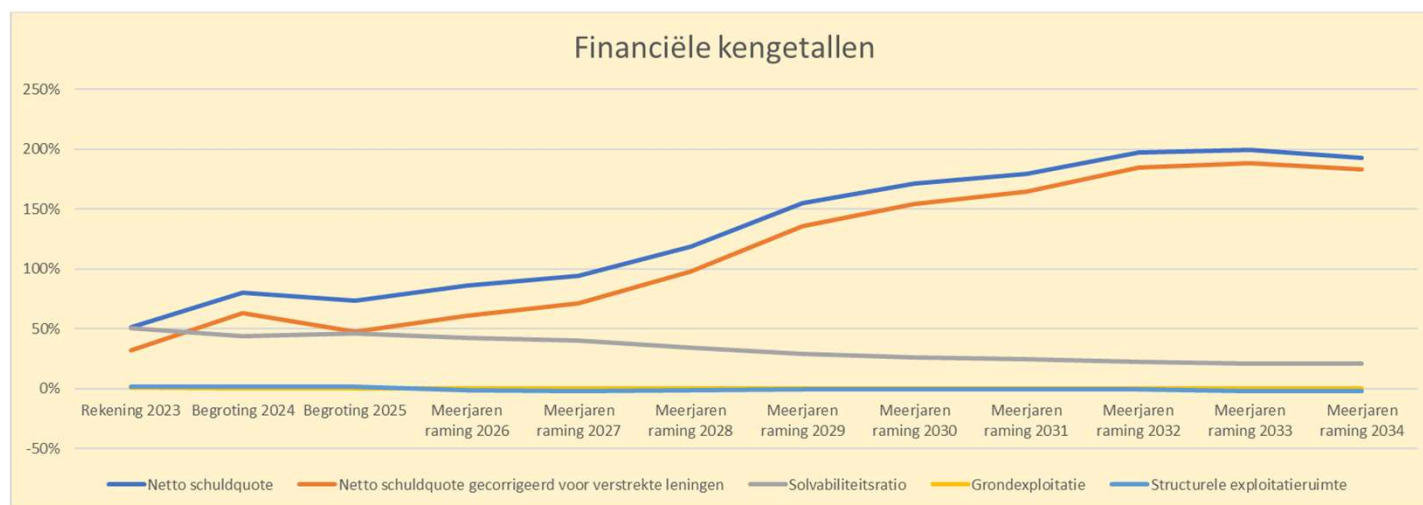
	Rekening 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	Meerjaren raming 2026	Meerjaren raming 2027	Meerjaren raming 2028	Meerjaren raming 2029	Meerjaren raming 2030	Meerjaren raming 2031	Meerjaren raming 2032	Meerjaren raming 2033	Meerjaren raming 2034
Netto schuldquote	51%	80%	72%	84%	92%	117%	153%	169%	174%	177%	172%	167%
Netto schuldquote gecorrigeerd voor verstrekte leningen	32%	63%	46%	59%	69%	96%	134%	152%	160%	164%	161%	157%
Solvabiliteitsratio	51%	44%	47%	43%	41%	35%	29%	26%	25%	24%	24%	24%
Grondexploitatie	1%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%
Structurele exploitatieruimte	1,47%	1,97%	1,54%	-1,05%	-1,82%	-1,00%	-0,73%	-0,63%	-0,63%	-0,32%	-1,22%	-0,58%
Belastingcapaciteit	96,44%	100%										

Resultaatsontwikkeling scenario B1 (bedragen x € 1.000)										
2025	2026	2027	2028	2029	2030	2031	2032	2033	2034	
1.387	-1.433	-1.965	-1.109	-686	-720	-741	-385	-1.519	-745	

Uitkomsten scenario C

	Rekening 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	Meerjaren raming 2026	Meerjaren raming 2027	Meerjaren raming 2028	Meerjaren raming 2029	Meerjaren raming 2030	Meerjaren raming 2031	Meerjaren raming 2032	Meerjaren raming 2033	Meerjaren raming 2034
Netto schuldquote	51%	80%	74%	86%	95%	119%	155%	171%	179%	197%	200%	193%
Netto schuldquote gecorrigeerd voor verstrekte leningen	32%	63%	48%	61%	71%	98%	136%	154%	164%	185%	189%	183%
Solvabiliteitsratio	51%	44%	46%	43%	40%	35%	29%	26%	25%	22%	21%	21%
Grondexploitatie	1%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%
Structurele exploitatieruimte	1,47%	1,97%	1,54%	-1,05%	-1,82%	-1,00%	-0,73%	-0,66%	-0,66%	-0,44%	-1,53%	-1,74%
Belastingcapaciteit	96,44%	100%										

Resultaatsontwikkeling scenario C (bedragen x € 1.000)									
2025	2026	2027	2028	2029	2030	2031	2032	2033	2034
1.387	-1.433	-1.965	-1.109	-686	-757	-778	-527	-1.901	-2.226

Belangrijkste observaties

- ❖ De netto schuldquote ontwikkelt zich tot en met 2033 in alle scenario's tot ruim boven als risicovol bestempelde signaalwaarde van 130%. In scenario A zelfs tot zeer ruim daarboven.
- ❖ De solvabiliteit ontwikkelt zich in alle scenario's tot en met 2034 tot ongeveer de als risicovol bestempelde signaalwaarde van 20%. In scenario A zelfs nog tot iets daaronder.
- ❖ De structurele exploitatieruimte ontwikkelt zich tot en met 2034 in alle scenario's negatief. Zonder het treffen van structurele lastenbesparingen/ombuigingen die ervoor zorgen dat het jaarlijkse structurele begrotingsresultaat minimaal 0 bedraagt kunnen de geprognosticeerde kapitaallasten van de voorgenomen investeringen (zowel in de nieuwbouw VO-scholen als ook in de overige projecten) dus niet volledig worden gedekt.
- ❖ Belastingcapaciteit > structureel door blijven voeren van een boveninflatoire stijging van de OZB-opbrengst met jaarlijks 1,5%. Belastingcapaciteit kan mogelijk doorstijgen naar boven de 100%.
- ❖ Verwacht mag worden dat de Provincie Zuid-Holland als financieel toezichthouder ook een oordeel zal hebben over de ontwikkeling van de kengetallen. Raadzaam om tijdig, transparant en pro-actief met de Provincie Zuid-Holland af te gaan stemmen.

Belangrijkste observaties

- ❖ Realiseren van een structureel (op zijn minst) sluitende realistische meerjarenbegroting “key” en vanuit politiek-bestuurlijk (gemeenteraad en college) als ook vanuit het financieel toezicht door de Provincie Zuid-Holland noodzakelijk.
- ❖ Investeringsagenda te realiseren? (denk aan: voldoende personele capaciteit, procedureel, procesmatig, financieel, planningstechnisch etc.). Een reële(re) (her)prioritering met bijvoorbeeld het over een langere termijn en meer “achter elkaar” plannen en uitvoeren van investeringsprojecten c.a. lijkt wenselijk/noodzakelijk.
- ❖ Gezien de verwachte (vooralsnog) nadelige begrotingsresultaten en de forse toename van het leningenvolume (met aanzienlijk meer rente- en aflossingsverplichtingen) is het van groot belang om de ontwikkeling van de operationele kasstromen adequaat te bewaken. De jaarlijkse rente-en aflossingsverplichtingen zullen hieruit immers betaald moeten kunnen worden. Een stringente treasuryprognose- en bewaking is derhalve belangrijk > “cash is key”.

An aerial photograph of a city and a river. The city is on the left, with a large green field and a tennis court in the foreground. The river is on the right, with a bridge and buildings along the bank. A yellow and white graphic overlay is in the center, containing the text '06. Vervolg proces'.

06.

Vervolg proces

Vervolgproces op hoofdlijnen

Tussen 17/10 en 28/11:

- Inloop
- Werkbezoek MFA

Bij besluitvorming:

- Investeringskrediet nieuwbouw VO-scholen
- Ruimtelijke verkaveling Van der Palmgebied
- Multifunctionele Accommodatie (vervolg)

An aerial photograph of a city and a river. The city is on the left, with a large stadium and green fields. The river is on the right, with a bridge and buildings. A yellow and white graphic overlay is in the center, containing the text '07. Vragen?'.

07.

Vragen?

17 oktober 2024

**Dank voor uw
aandacht**

